

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ

Кафедра публічного управління та адміністрування

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: **СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ**

Виконав: студент магістратури за
спеціальністю 281 Публічне управління
та адміністрування
Ярошинський Роман Вікторович

Керівник: д.держ.упр., доцент
Маланчій М.О.

(науковий ступінь, вчене звання,
прізвище та ініціали)

Рецензент:

(науковий ступінь, вчене звання,
прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2021 рік

АНОТАЦІЯ

Ярошинський Р.В. – Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах європейської інтеграції.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Основна увага в магістерській роботі присвячена обґрунтуванню теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості регіону.

Інвестиційна привабливість регіону становить рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора в конкретному регіоні (методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій), відповідність регіону основним цілям інвесторів, якими є прибутковість, безризикованість та ліквідність інвестицій (метод розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку).

У роботі окрема увага приділена визначенню сутності та чинників забезпечення інвестиційної привабливості регіону. Також систематизовано основні наукові методичні підходи оцінки інвестиційної привабливості регіону. Поряд з цим, проведено дослідження стану та тенденцій розвитку інвестиційної діяльності в Україні. Здійснено аналіз практичних аспектів формування інвестиційної привабливості. Автором обґрунтовано стратегічні орієнтири забезпечення інвестиційної привабливості регіону, визначено інструменти стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості.

Ключові терміни: регіон, інвестиція, інвестиційна привабливість, стратегія, оцінка, методика, державне забезпечення, стратегічне забезпечення.

SUMMARY

Yaroshinsky R.V. - Development of the agricultural sector of Ukraine's economy in the context of European integration.

Master's Degree Program for Master's Degree in specialty 281 Public management and administration.

The main focus of the master's thesis is on substantiation of theoretical foundations and development of practical recommendations for strategic support of investment attractiveness of the region.

Investment attractiveness of the region is the level of satisfaction of financial, production, organizational and other requirements or interests of the investor in a particular region (method of integrated assessment of investment attractiveness of enterprises and organizations), compliance with the main goals of investors. indices of economic development).

The paper pays special attention to the definition of the essence and factors of ensuring the investment attractiveness of the region. The main scientific methodological approaches to assessing the investment attractiveness of the region are also systematized. In addition, a study of the state and trends of investment activity in Ukraine was conducted. The analysis of practical aspects of formation of investment attractiveness is carried out. The author substantiates the strategic guidelines for ensuring the investment attractiveness of the region, identifies tools for strategic support of investment attractiveness.

Key terms: region, investment, investment attractiveness, strategy, evaluation, methodology, government support, strategic support.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ	7
1.1. Сутність та чинники забезпечення інвестиційної привабливості регіону.....	7
1.2. Методика оцінки інвестиційної привабливості регіону	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ	20
2.1. Стан та тенденції розвитку інвестиційної діяльності в Україні	20
2.2. Аналіз практичних аспектів формування інвестиційної привабливості	30
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ	38
3.1. Стратегічні орієнтири забезпечення інвестиційної привабливості регіону.....	38
3.2. Обґрунтування інструментів стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості.....	43
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Залучення інвестицій - одне з найпоширеніших джерел розширення та розвитку підприємств. На сучасному етапі розвитку саме інвестиційні фонди є значною складовою ресурсів, що залучаються. Інвестиційні вкладення, у разі інвестиційної привабливості об'єкта інвестування, є доцільними за умови ефективного використання інвестиційних ресурсів. Саме інвестиційна привабливість підприємства є сукупністю умов, які можуть утруднити або полегшити інвестиційний процес на всіх рівнях управління.

У сучасних економічних умовах саме інвестиційна привабливість – це сукупність потенційних інвестиційних можливостей у розвитку об'єктів інвестування з метою отримання економічних вигод на майбутнє, внаслідок попередньої (минулої) господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування. Сьогодні об'єктивна оцінка інвестиційної привабливості підприємств є важливою з погляду позиції потенційного інвестора для отримання позитивних результатів від інвестування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різні аспекти оцінки інвестиційної привабливості вивчалися як вітчизняними, і зарубіжними ученими. Отже, щоб зрозуміти саме поняття «інвестиційна привабливість» вивчали Бланк І.О., Довбня С.Б., Дядечко Л.П., Задорожна Я.Є., Охлопкова Т.Л., Гриньова В.М., Нападівська І.В., Пілляк А., Коюда В.О., Строкович Г.В., Чорна Л.А. та інші. Важливо відзначити, що розуміння самої концепції істотно відрізняється як у підходах, і за своїми характеристиками. Поточна ситуація визначає різні методи оцінки інвестиційної привабливості, критерії її оцінки та ін. Таким чином, методи оцінки інвестиційної привабливості вивчалися такими вченими як Бланк І.А., Гатауллін Р.А., Гриньова В.М., Довбня С.Б., Коюда В.А., Коюда О.П., Лепейка Т.І., Макарій Н.П., Охлопкова Т.Л., Панков С.А., Юхимчук С.В., Федорович Т.В. та інші.

Значний обсяг досліджень з питань та проблем оцінки інвестиційної привабливості породжує певні спірні питання, що вимагають подальшого вивчення та розвитку.

Мета й завдання дослідження. *Метою* магістерської роботи є обґрунтування теоретичних основ, що розкривають економічну сутність стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості регіону, а також обґрунтування пропозицій щодо його удосконалення. Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких *завдань*:

визначення сутності та чинників забезпечення інвестиційної привабливості регіону;

вивчення методики оцінки інвестиційної привабливості регіону;

дослідження стану та тенденцій розвитку інвестиційної діяльності в Україні;

аналіз практичних аспектів формування інвестиційної привабливості;

обґрунтування стратегічних орієнтирів забезпечення інвестиційної привабливості регіону;

обґрунтування інструментів стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості.

Об'єктом дослідження є процеси формування та розвитку стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості регіону.

Предметом дослідження - теоретичні та прикладні аспекти стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості регіону.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у магістерському дослідженні завдань використовувалися сучасні методи досліджень, зокрема порівняльний аналіз, статистичний, економіко-математичний методи, структурно-логічний метод та ін.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання теоретичних і практичних узагальнень та висновків магістерської роботи для покращання стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості регіону.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ

1.1. Сутність та чинники забезпечення інвестиційної привабливості регіону

У літературі досі не вироблено єдиного підходу до визначення сутності поняття "Інвестиційна привабливість". Його можна розглядати як сукупність факторів, що сприяють або перешкода інвестуванню в економіку на макро-, мезо- та мікрорівні. Інвестиційна привабливість держави – це характеристика держави з позиції інвестиційного клімату, рівень розвитку інвестиційної інфраструктури, можливості залучення інвестиційних ресурсів та інших дій, які істотно впливають на формування доходів від інвестицій та виникнення інвестиційних ризиків [31, с. 119]. Це поняття переважно спрямоване на те, щоб інвестор зміг оцінити, наскільки вигідно вкласти капітал у проект.

Різноманітність розуміння сутності поняття інвестиційної привабливості підкреслює певні властивості спрямованості цього поняття. Задорожна Я.Є. та Дядько Л.П. пропонують досліджувати інвестиційну привабливість як комплекс різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватися залежно від: цілей інвесторів; виробничо-технічні особливості; економічний розвиток підприємства в минулому, в даний час, а також очікуваний майбутній економічний розвиток [17, с. 33]. І.В. Нападовська пропонує досліджувати інвестиційну привабливість як системну сукупність потенційних можливостей укладення коштів з метою отримання економічних вигод у майбутньому в результаті результатів минулої господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування, суб'єктивно оцінених інвестором [37, с. 57]. Під інвестиційною привабливістю Блек Л. А. розуміє сукупність економіко-психологічних характеристик фінансово-господарської діяльності підприємства, які відповідають вимогам інвестора та забезпечують досягнення ефекту від інвестицій при належному рівні ризику [50, с. 5].

А. Пільтяк розглядає інвестиційну привабливість як невід'ємну характеристику окремих підприємств як об'єктів майбутнього інвестування з позицій перспектив розвитку виробництва та реалізації продукції, ефективності використання активів, їх ліквідності, стану платоспроможності та фінансової стійкості [42, с. 83]. На думку Г. В. Строковича, інвестиційна привабливість, з позицій системного аналізу, — це комплекс факторів і характеристик, що впливають на стан економічного об'єкта, з позицій економіко-математичних методів — це сукупність показників, що характеризують ефективність економічної діяльності підприємства [11, с. 15].

При теоретичному обґрунтуванні оцінки інвестиційної привабливості використовуються такі поняття як: інвестиційний клімат, інвестиційний потенціал, інвестиційний ризик та їх взаємозв'язок. Щодо порівняння понять інвестиційної привабливості та інвестиційного клімату думки вчених розходяться: перші – це ті, хто ототожнює ці поняття, інші – навпаки. Ми вважаємо, що їх слід розрізняти. Перш за все, інвестиційний клімат тісно пов'язаний з державним регулюванням економіки та інвестиційної діяльності. Інвестиційна привабливість, в основному, - це суб'єктивна думка інвестора про об'єкт інвестування, що формується в результаті певних дій. На нашу думку, інвестиційний клімат як сукупність окремих факторів політичного, правового, економічного, соціального та організаційного характеру визначає інвестиційну привабливість, оскільки поняття інвестиційного клімату формується на національному рівні і його слід розглядати не лише з позиції іноземного інвестора, але й враховувати інтереси суспільства та держави в цілому.

У сучасних умовах зовнішнє (міжнародне) середовище в умовах глобалізації відіграє все більшу роль у формуванні сприятливої інвестиційної привабливості. Цю думку підтверджують методи міжнародних організацій для проведення практичних розрахунків рейтингової оцінки інвестиційної привабливості національних економік. Підвищення інвестиційної

привабливості сприяє додатковому притоку капіталу та відновленню економіки. Інвестор, обираючи об'єкт для інвестування своїх коштів, керується певними характеристиками: інвестиційним потенціалом та рівнем інвестиційного ризику, взаємозв'язок яких визначає інвестиційну привабливість. Рейтинги інвестиційної привабливості допомагають інвесторам вибрати як найкращий варіант інвестування, так і сам об'єкт інвестування. Інвестиційні проекти можуть бути успішно реалізовані лише на тих об'єктах, які є привабливими для інвесторів.

Наше бачення зв'язку між визначеннями інвестиційного клімату, потенціалу, ризику, активності та привабливості відображено за допомогою діаграми на рисунку 1.1.

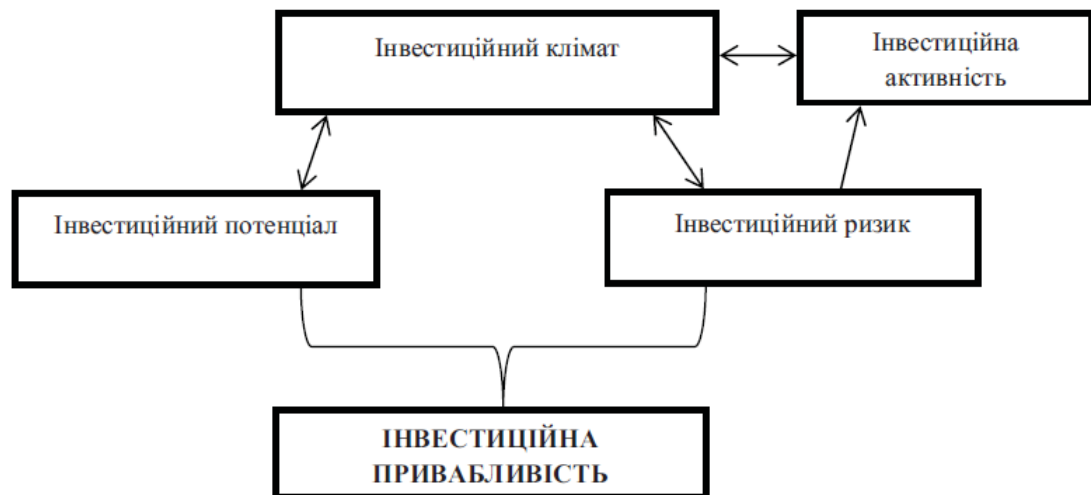

Рис.1.1. Взаємозв'язок понять у сфері інвестування
Примітка. Складено автором.

Загалом, проведені дослідження сутності поняття інвестиційної привабливості в сучасній економічній літературі, дозволили помітити основні напрями, а саме: комплекс різноманітних факторів; системний набір потенційних можливостей; сукупність економіко-психологічних характеристик фінансово-господарської діяльності підприємства; інтегральна характеристика окремих підприємств як об'єктів майбутнього інвестування з точки зору перспектив розвитку виробництва; сукупність факторів і характеристик, що впливають на стан економічного об'єкта; сукупність характеристик, що характеризують ефективність діяльності компанії.

Розуміння інвестиційної привабливості, її особливостей визначають цілі дослідження. Найважливішим завданням аналізу інвестиційної привабливості підприємства є послідовний збір даних та вибір такої системи показників, за якою можна було б ефективніше оцінити її рівень. Саме завдання аналізу визначають вибір методології аналізу інвестиційної привабливості, визначення відповідних ознак, характеристик та показників аналізу її рівня.

Окремі дослідники, відповідно до потреб, пропонують власні методики та наповнюють їх відповідним змістом. Розглянемо зміст окремих методик оцінки інвестиційної привабливості:

- оцінює інвестиційну привабливість підприємств матеріальної сфери виробництва через призму впливу різноманітних факторів на його формування, кожному з яких відповідає один-два показники. Ця методика унеможлиблює прийняття об'єктивного рішення щодо інвестування фінансових ресурсів [10];

- досліджує фінансово-управлінську діяльність підприємства на основі формалізації методів оцінки (дозволяє отримувати інформацію, що задовольняє потреби інвесторів, при мінімізації витрат часу та коштів) [32];

- матрична модель оцінки інвестиційної привабливості базується на формуванні інтегрального показника, що враховує велику кількість факторів, у тому числі якісних (дозволяє визначити вплив як кількісних, так і якісних показників на оцінку інвестиційної привабливості, становить складного характеру) [54]; Оцінка інвестиційної привабливості на основі аналізу внутрішньої стратегії розвитку підприємства як співвідношення індексу сильних і слабких сторін (дає можливість врахувати сильні та слабкі сторони підприємства [41]; аналіз інвестиційної привабливості підприємств на основі фінансових показників (дозволяє зосередитися на напрямках інвестування та складових інвестиційної привабливості [8];

- у запропонованій моделі замість традиційно використовуваних показників рентабельності (операційний прибуток до амортизації, чистий

прибуток) використовується ряд нормованих показників операційного прибутку (дає можливість виявити кількісний вплив основних виробничо-фінансових показників на ринкову вартість продукції). підприємство [44];

- рейтингова оцінка підприємства, яка базується на аналізі даних фінансової звітності (не потребує додаткового залучення експертів, зрозуміла та проста у використанні [33];

- аналіз фінансового стану є необхідною складовою оцінки інвестиційної привабливості, оскільки лише за її стабільності можна вести активну інвестиційну та інноваційну діяльність, випускати конкурентоспроможну продукцію, динамічно розвиватися та займати лідируючі позиції в галузі (дозволяє аналізувати фінансовий стан підприємства, який на сучасному етапі економічних відносин є найважливішою характеристикою надійності, стабільності та ділової активності підприємства [14];

- комплексне вирішення проблеми оцінки інвестиційної привабливості підприємства на загальному та системному рівнях; основою методики є диференційований підхід до обґрунтування рівня привабливості підприємства (дає можливість визначити контрольні точки інвестиційної привабливості, встановити параметри, за якими підприємство не відповідає рівню стандарту [46].

Інвестиційно привабливий регіон має бути конкурентоспроможним. Регіональна конкурентоспроможність значною мірою спрямована на створення регіональних конкурентних переваг та їх використання. Оцінка конкретного регіону, з точки зору його інвестиційної привабливості, має на меті вивчення можливості здійснення комерційної діяльності з максимальним рівнем прибутковості та мінімальним рівнем інвестиційного ризику. Під інвестиційною привабливістю регіону автори розуміють сукупність певних параметрів і характеристик, характерних для конкретного регіону, які дозволяють йому залучати необхідну суму капіталу на взаємовигідних умовах з інвесторами [25, с. 72]. Крім того, інвестиційна

привабливість як положення регіону, в той чи інший час, тенденції його розвитку, відображені в інвестиційній діяльності [4, с. 54].

Важливим є вивчення самої сутності інвестиційної привабливості регіону згідно нормативно-законодавчих документів. Таким чином, інвестиційна привабливість регіону становить:

- рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора в конкретному регіоні (методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій) [35, с. вісімнадцять].

- відповідність регіону основним цілям інвесторів, якими є прибутковість, безризикованість та ліквідність інвестицій (метод розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку) [36].

1.2. Методика оцінки інвестиційної привабливості регіону

При оцінці інвестиційної привабливості важливо вивчати сам інвестиційний клімат. В.В. Гомольська розглядає інвестиційний клімат регіону як комплексну характеристику, що складається з трьох ключових підсистем: інвестиційного потенціалу, інвестиційного ризику та правових умов. Оцінка інвестиційної привабливості регіону, на думку автора, передбачає аналіз наступних груп показників: характеристики податкової системи, рівень собівартості продукції, розвиток та ефективність інвестиційної інфраструктури, характеристики робочої сили, ресурси, ефективність роботи науково-освітніх і науково-дослідних організацій, розвиток фінансово-кредитних установ, ефективність зовнішньоекономічної діяльності; відкритість органів влади у контакті з підприємцями [11, с. 65].

М.П. Бутко виділяє фактори та коло показників, що їх характеризують, які в сукупності становлять інтерес для інвесторів і безпосередньо визначають обсяги інвестиційних надходжень: економіко-географічне положення; природно-ресурсний потенціал: економічна оцінка мінеральних,

земельних, лісових, рекреаційних ресурсів; трудовий потенціал; місткість споживчого ринку; інфраструктурний потенціал; науково-технічний потенціал, що оцінюється за кількістю спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи (на 10 тис. осіб економічно активного населення), обсягом наукової і науково-технічної роботи (на душу населення), обсягом витрат на НДДКР; інвестиційні переваги; наявність вільних економічних зон, територій пільгового інвестування в регіоні; інвестиційні ризики [7].

Під час формування рейтингу інвестиційної привабливості регіону В.М. Бабаєв пропонує враховувати п'ять груп показників: рівень розвитку виробничого потенціалу; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури; демографічні характеристики; рівень розвитку ринкових відносин та ринкової інфраструктури; рівень екологічних, злочинних та інших ризиків [6].

Для оцінки рівня розвитку виробничого потенціалу автор пропонує вивчити частку регіону у виробництві країни, обсяг виробництва на душу населення, кількість підприємств, обсяг інвестицій, введення основних фондів та ін. Вивчити рівень розвитку інвестиційної інфраструктури автор пропонує вивчити наявність проектних та будівельних організацій, виробництво будівельних матеріалів, енергопостачання, транспортну інфраструктуру та ін. Як демографічної характеристики доцільно вивчити чисельність і структуру населення, можливість залучення кваліфікованої робочої сили потрібного профілю. За рівнем розвитку ринкових відносин та ринкової інфраструктури пропонується вивчити авторську частку недержавних підприємств, кількість спільних підприємств із іноземними партнерами, кількість банків, страхових компаній, бірж. Рівень екологічних, криміногенних та інших ризиків автор досліджує в оцінці ступеня захищеності інвестиційної та виробничої діяльності [6].

Наступний автор також пропонує використовувати п'ять груп показників, які дещо відрізняються від попереднього дослідження. С.В. Заєць з метою оцінки інвестиційної привабливості регіону пропонує

використовувати такі групи характеристик, саме: загальні умови регіону; демографічна ситуація та проблеми відтворення населення в регіоні; економічна база та бюджет області; природне середовище; рівень життя населення регіону [18, с. 474-475].

У загальних умовах регіону автор бачить адміністративно-територіальний поділ, кліматичні умови, екологічний потенціал. Для характеристики демографічної ситуації та проблеми відтворення населення в регіоні автор вважає за доцільне вивчення чисельності та показників руху населення, статі та віку, показників демографічного навантаження на населення працездатного віку, структури сім'ї, розподілу населення за соціальними групами. На думку автора, в економічну базу та стан бюджету області входять дослідження структури економіки, матеріально-технічних ресурсів, економічної активності підприємств, зайнятості та фінансів. Для оцінки довкілля пропонується вивчити екологічні, санітарні, житлові, криміногенні умови у регіоні, ступінь розвиненості соціальної інфраструктури. Рівень життя населення регіону представлений характеристиками умов життя та дозвілля, доходів, їх диференціацією [18, с. 474-475].

Різні аспекти функціонування регіону забезпечує метод, запропонований у джерелі [8]. На думку автора, інвестиційна привабливість регіону розраховується як інтегральний показник на основі п'яти груп синтетичних показників. Основними є: рівень загальноекономічного розвитку регіону; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону; демографічні характеристики регіону; рівень розвитку ринкових відносин та комерційної інфраструктури регіону; рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків.

Рівень загальноекономічного розвитку регіону пропонується вивчати за такими показниками: частка регіону у ВВП та ВНП; обсяг промислової продукції душу населення; рівень самозабезпеченості основними продуктами харчування; Середня заробітна плата; обсяг та динаміка капітальних

вкладень на душу населення; кількість підприємств усіх форм власності; частка збиткових підприємств у загальній кількості чинних.

Автор наголошує, що для оцінки та характеристики рівня розвитку інвестиційної інфраструктури регіону важливо вивчити кількість будівельних підрядників усіх форм власності; обсяги місцевого виробництва основних видів будівельних матеріалів; виробництво енергоресурсів на душу населення; щільність залізниць та автомобільних доріг із твердим покриттям на 100 км території. Наступним напрямом оцінки інвестиційної привабливості є демографічна характеристика регіону, основу якої лежать такі показники: частка населення у кількості населення; співвідношення міських та сільських жителів; частка населення, зайнятого у громадському виробництві на підприємствах усіх форм власності; рівень кваліфікації працівників суспільного виробництва.

Рівень розвитку ринкових відносин та комерційної інфраструктури регіону, на думку автора, досліджується за такими показниками: частка приватизованих підприємств у загальній кількості комунальних підприємств; частка підприємств недержавних форм власності у загальній кількості виробничих підприємств території; кількість спільних компаній із закордонними партнерами; кількість банківських установ (включаючи філії); кількість страхових компаній (та їх представництв); кількість товарних бірж у районі. Важливим напрямом оцінки інвестиційної привабливості є оцінка рівня криміногенних, екологічних та інших ризиків (рівень економічних злочинів на 100 тис. жителів; частка підприємств зі шкідливими викидами, що перевищують ГДК; середній радіаційний фон у містах.; частка незавершених 3 роки). На основі інтегрального показника регіони ранжовані та поділені на чотири групи: пріоритетна інвестиційна привабливість, досить висока інвестиційна привабливість, середня інвестиційна привабливість та низька інвестиційна привабливість.

Наступна група авторів для оцінки інвестиційної привабливості також пропонує п'ять груп показників, які дещо відрізняються від попередніх груп

та дублюються за деякими характеристиками. Та так. Іщук, Т.В. Для вичерпної характеристики регіону Кулініч пропонує вивчити такі групи: - загальноєкономічний рівень розвитку регіону; рівень фінансової підтримки економіки регіону; рівень інноваційного розвитку регіону; рівень соціального розвитку регіону; рівень розвитку інфраструктури у регіоні [25, с. 74]. Узагальнення напрямів досліджень та його основні недоліки представлені у таблиці. один.

Розглянемо загальну характеристику напрямів оцінки інвестиційної привабливості, запропонованих авторами. Таким чином, загальноєкономічний рівень розвитку регіону вивчається через дослідження валового регіонального продукту, обсягу реалізованої промислової продукції, операційних витрат на реалізовану промислову продукцію, обсягу сільськогосподарської продукції, обсягу роздрібного товарообігу підприємств, обсягу продажів обслуговуючих підприємств, загальна вартість активів підприємств та організацій, кількість підрозділів EDRPOU загалом кількість суб'єктів EDRPOU по галузі, кількість акціонерних товариств. Рівень фінансової підтримки економіки регіону вивчається через інвестиції в основний капітал, прямі іноземні інвестиції в регіон, обсяги банківського кредитування економіки регіону, обсяг довгострокового банківського кредитування економіки регіону, прибуток від звичайних до оподаткування прибуткових підприємств, збиток від звичайної діяльності до оподаткування збиткових підприємств. Рівень інноваційного розвитку регіону, на думку авторів, вивчається через обсяг науково-технічних робіт, що виконуються організаціями (підприємствами) самостійно, витрати на науково-технічні роботи, кількість нових технологічних процесів, запроваджених на промислових підприємствах, кількість освоєних нових видів продукції на промислових підприємствах соціального розвитку регіону представлений такими показниками: середньорічна чисельність зайнятих (за всіма видами економічної діяльності в регіоні), кількість зареєстрованих безробітних, середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, капітальні

вкладення в охорону навколишнього середовища, викиди шкідливих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел, експлуатація житла, житловий фонд, інвестиції у житлове будівництво та ін [25, с. 74].

Таблиця 1.1. - Узагальнення напрямів дослідження інвестиційної привабливості регіону та їх недоліки

М.П. Бутко	В.М. Бабаєв	С.В. Заєць	І.О. Бланк
економіко-географічне положення; природно-ресурсний потенціал: економічна оцінка мінеральних, земельних, лісових, рекреаційних ресурсів; – трудовий потенціал; місткість споживчого ринку; інфраструктурний потенціал; науково-технічний потенціал, що оцінюється за кількістю спеціалістів, які виконують науково-технічні роботи (з розрахунку на 10 тис. осіб економічно активного населення), обсягом наукових і науково-технічних робіт (на душу населення), обсягом затрат на НДДКР; інвестиційні преференції наявність вільних економічних зон, територій пільгового інвестування в регіоні; інвестиційні ризики	рівень розвитку виробничого потенціалу; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури; демографічна характеристика; рівень розвитку ринкових відносин і ринкової інфраструктури; рівень екологічних, криміногенних та інших ризиків	загальні умови функціонування регіону; демографічна ситуація і проблеми відтворення населення в регіоні; економічна база і стан бюджету регіону; середовище існування; рівень життя населення регіону	рівень загальноекономічного розвитку регіону; рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону; демографічна характеристика регіону; рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону; рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків
Недоліки напрямів досліджень			
відсутність єдиного системного підходу та розгалуженість напрямів оцінки; обмеженість, повтор та дублювання характеристик (показників) за напрямами досліджень відсутній зв'язок інвестиційної привабливості з результативними характеристиками, ефективністю функціонування; обмеженість оцінки рівня безпеки та ризику через характеристики інвестиційної привабливості; відсутність зв'язку інвестиційної привабливості та безпеки функціонування регіону			

Дослідження та аналіз існуючих напрямів оцінки інвестиційної привабливості дозволили визначити їх напрямки та виявити певні недоліки. Наявність недоліків пояснюється, передусім, непослідовністю відбитої оцінки, переважно, по розгалуження напрямів. Розгалуженість напрямів зумовлює, з одного боку, обмеженість показників оцінки інвестиційної

привабливості, з другого - їх повторюваність і дублювання. Важливим недоліком є відсутність зв'язку між інвестиційною привабливістю та виробничими характеристиками, ефективністю функціонування. Наступним важливим недоліком існуючих напрямів оцінки інвестиційної привабливості регіону є їхня обмеженість з точки зору відсутності зв'язку між рівнем інвестиційної привабливості, ризиком та безпекою.

Усунення цих недоліків підвищить оцінку рівня інвестиційної привабливості рівня, відповідального сучасним економічним умовам. Вимоги часу вимагають систематизації підходів у межах оціночних областей; усунення дублювання, повторення та розгалуження характеристик (показників) у галузях досліджень; встановлення зв'язку між інвестиційною привабливістю галузі, рівнем ризику та безпекою.

Напрями формування ознак та характеристики інвестиційної діяльності відповідно до розрахункових показників:

- загальна оцінка стану підприємства над ринком (ділова репутація, залежність підприємства від великих постачальників, покупців, акціонерів підприємства, рівень управління);

- Інтенсивність динаміки основних показників та характеристик у розрізі життєвого циклу підприємства (індекс виручки від продажів, індекс чистого прибутку, індекс собівартості, індекс довгострокових зобов'язань);

- майновий стан, ліквідність активів, грошові потоки, розрахунки за кредитами та ін.;

- ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, ймовірність банкрутства та ін.;

- рентабельність, рентабельність підприємства, активів, власного капіталу, продукції, оборотності активів, оборотності оборотних засобів, запасів, оборотності дебіторської заборгованості та ін.

Вивчення існуючих методів та показників оцінки інвестиційної привабливості підприємств дозволило відзначити, що питання обґрунтування напрямів оцінки інвестиційної привабливості та основних показників та

характеристик для них стало особливо гостро. Зазначені показники бажано вибирати відповідно до завдань аналізу. Система показників, яка може бути сформована відповідно до ознак та характеристик інвестиційної діяльності, повинна припускати порівняння результатів її вимірювання з результатами вимірювання інвестиційної привабливості інших підприємств або з максимально можливим значенням показника, якщо він може бути встановлений для прийняття рішення про доцільність вкладення.

Розробка ознак та характеристик інвестиційної діяльності за окремими напрямками дозволить:

- дослідити об'єкт інвестування з урахуванням етапів його розвитку та функціонування;
- провести комплексний аналіз рівня інвестиційної привабливості з урахуванням стану активів та джерел їх формування;
- проводити всебічний аналіз фінансової звітності відповідно до характеристик фінансового стану;
- аналізувати перспективи виникнення загроз функціонуванню та ризику рівня інвестиційної активності;
- провести комплексний аналіз ефективності та результативності підприємства як ознаки його інвестиційної привабливості.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ

2.1. Стан та тенденції розвитку інвестиційної діяльності в Україні

Ефективне реформування економічної галузі нашої країни, її структурна перебудова із забезпеченням якісного розвитку. Вдосконалення та рекреація соціально-економічної інфраструктури неможливі без належних капіталовкладень, а власне, інвестування. Від активності цього процесу залежать швидкість та якість ринкових перетворень у країні. Держава ж також виступає одним із найважливіших суб'єктів інвестування, що здійснює вплив на ринок як через державний сектор, так і через органи влади [23].

За даними Національного Банку України у 2019 році в економіку держави іноземними інвесторами з 76 країн світу вкладено 3,0 млрд дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу), що на 30% більше у порівнянні з попереднім роком (рис. 2.1).

Рис.2.1. Обсяг прямих іноземних інвестицій у 2013–2019 рр., млрд доларів США

Примітка. Складено за даними Державної служби статистики України.

Загалом обсяг залучених прямих іноземних інвестицій (власного капіталу) в економіку України станом на 31 грудня 2019 року становив 44614,0 млн доларів. США. Найбільш привабливими для іноземних інвесторів секторами економіки залишається промисловість, для якої обсяг накопичених іноземних інвестицій у 2019 році склав 10,67 млрд доларів.

США, оптова та роздрібна торгівля – 4 970,4 млрд., операції з нерухомістю – 3,8 млрд. та фінансова та страхова діяльність – 3 651 млрд. дол. США. П'ять основних країн-інвесторів включають Кіпр, Нідерланди, Німеччину, Російську Федерацію та Австрію [3].

Інвестиційний клімат в країні за останні роки формувався в умовах реформування економіки, відтворення та збереження відносної макроекономічної стабільності, зниження інвестиційних ризиків та підвищення інвестиційної привабливості. У 2019 році ці явища вкотре поєдналися з впливом негативних факторів, які гальмували економічне зростання реального сектору економіки, зокрема агресії Російської Федерації в Азовському морі, що унеможливило подальше розвиток портової інфраструктури в цьому регіоні.

Найкращий прогрес у розвитку капітальних інвестицій спостерігався в роздрібній торгівлі (зріст утрічі у IV кварталі 2019 р. до відповідного кварталу 2018 р.), що пов'язано насамперед із швидким окупністю таких витрат та низькими комерційними ризиками.

Також у 2019 році внаслідок активного розвитку енергетичних підприємств, які проводять активну політику щодо підвищення енергоефективності та ресурсозабезпеченості країни, відбулося збільшення обсягів капітальних вкладень у гірничодобувні підприємства, зокрема компанії ДТЕК. Енерго та Укргазвидобування.

У виробництві коксу та нафтопродуктів протягом 2019 року спостерігався високий рівень розвитку капітальних вкладень (+ 50,2% до попереднього року), що в основному зумовлено капітальним ремонтом ПАТ «Запоріжжкокс». Дуже значущою подією для всієї економічної сфери стало впровадження високошвидкісного Інтернету четвертого покоління (4G), що в результаті призвело не тільки до значного збільшення капітальних вкладень у інформаційно-телекомунікаційну сферу (+ 41,9% у 2019 р. відповідно до 2018 р.), а також створено значну інфраструктурну базу для створення нових та розвитку вже існуючих сфер виробничо-господарської діяльності.

Незважаючи на те, що ПШ були залучені у високорентабельні галузі економіки, це не покращило конкурентні позиції держави на світовому ринку. Така структура інвестицій не сприяє збалансованому розвитку чи структурній модернізації економіки, а лише закріплює сировинну спеціалізацію України на світовому ринку (експорт високотехнологічної продукції у 2019 році становив 7,2% промислового експорту країни) [26].

За даними Європейської Бізнес Асоціації (ЕВА), інвестиційна привабливість України значною мірою залежить від неекономічних факторів: корупції, неефективної судової системи (складнощі із захистом прав власності чи вирішення бізнес-суперечок), відшкодування ПДВ та недосконалість законодавства. Серед інших причин, що формують негативне враження про потенційних інвесторів в Україні, – високий рівень бюрократії, часті зміни законодавчих норм та відсутність політичної волі для вирішення проблем та захисту інтересів інвесторів [34].

Проте, незважаючи на нестабільну політичну ситуацію та подвійні вибори у 2019 році, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України оцінює середньострокові перспективи держави як оптимістичні. Серед позитивних фактів – те, що минулого року інвестори почали переходити від трудомістких капітальних вкладень, що характеризуються невеликими розмірами та низькими ризиками, до вкладень в інфраструктуру, які є значно важливішими для економіки держави. Також було оголошено про ТОП-3 найбільш привабливих секторів економіки за залученням інвестицій.

До найперспективнішої галузі міністерства, насамперед, належить аграрний сектор. Діяльність сільськогосподарських підприємств в останні роки характеризується впровадженням високих технологій, таких як використання супутникових карт при обслуговуванні полів та використання автоматизованих систем їх обробки.

Станом на 2019 рік українські експортери займали 10–12% частки світового ринку з різних культур і є потенціал для її збільшення.

Ще одним пріоритетним сектором інвестиційної стратегії нашої країни є промисловість, а саме використання українських потужностей як промислових майданчиків у Європі. Відносно низька вартість висококваліфікованих трудових ресурсів, угода про асоціацію та вигідне географічне розташування дозволяють сформувати потужний промисловий центр для ряду міжнародних корпорацій. Серед найпотужніших міжнародних компаній, які вже діють в Україні, є: ТОВ «Бадер Україна», ТОВ «Фуджікура Автомот Україна-Львів» та ТОВ «Джабіл Сіркайт Україна», загальна кількість співробітників яких перевищує 6000 осіб. Третій напрямок – ІТ-галузь. За останні три роки вона сформувала обсяг понад 3% ВВП, що є третім за величиною показником після аграрного комплексу та металургії. Згідно з дослідженням Асоціації ІТ Україна, ІТ-сектор в Україні стабільно зростає на 11-26% щорічно, незалежно від загального стану економіки країни, а обсяг експорту продукції цієї галузі протягом 2019 року склав 4,5 дол. млрд. США. Загальна сума податків, сплачених ІТ-компаніями до державного бюджету лише за перше півріччя, порівняно з відповідним періодом попереднього року зросла на 30,1% [52].

Минуло майже 30 років із початку незалежного економічного розвитку України. Цей період характеризується зниженням його ваги у світовій економіці. Національна економіка з об'єктивних та суб'єктивних причин (які досить активно аналізуються в економічній літературі) значно скоротила виробництво товарів першої необхідності не тільки для світового ринку, але й для власних потреб (метал, електрика, ПММ тощо). у деяких випадках навіть втратив його, особливо у галузі машинобудування. Однак у 2020 році рівень ВВП в Україні знизився лише на 4%, що стало одним із найкращих показників у світі (наприклад, у ЄС – зниження на 6,1%).

Така динаміка за помірних коливань інфляції та обмінного курсу гривні вказує на те, що вітчизняна економіка показала більш високу стійкість до глобальних та національних потрясінь, ніж під час попередніх криз.

У зв'язку з невизначеністю тенденцій пандемії, погіршенням ділових очікувань економічних агентів тощо [29].

Як відомо, у 2021 році за помірної динаміки вартості нафтопродуктів очікується збереження досить високих цін на експортні товарні групи товарів (метали та сільськогосподарська продукція).

Таким чином, у нашої країни у довгостроковій перспективі високі шанси як на покращення торговельного балансу, так і на зміцнення національної валюти. Не вдаючись у подробиці сутності трансформаційних основ управління економікою України, зазначимо лише ключові стратегічні напрями, на які, очевидно, потрібно буде звернути увагу – державна підтримка виробництва, покращення інвестиційного клімату, захист прав власності, боротьба з корупцією тощо. що тільки ринкові умови не підвищать рівень інноваційної промислової продукції, оскільки необхідність державної підтримки підприємств є науково обґрунтованою, особливо в періоди турбулентності [1; 2].

Є ще одна важлива проблема. Якщо у 1990 році Україна займала високе місце серед виробників сталі, вугілля, металорізальних верстатів, тракторів, мінеральних добрив та ін., то зараз галузева структура виробництва кардинально змінилася. У 2019 році частка експорту сільськогосподарської та харчової продукції збільшилася до 40%, що більш ніж удвічі порівняно з 2011 роком [5, с. 68].

Затвердження цього факту не є новим для економістів. Адже за розроблення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки [43], підготовленої за участю Мінекономрозвитку, як один із перспективних напрямків було визначено переробний сектор, у тому числі тваринництво.

Україна, невелика відкрита економіка, дуже залежить від ситуації та будь-яких змін на зовнішніх ринках. Ось чому так важливо посилити роль держави в оцінці та підтримці позитивних процесів економічного розвитку окремих секторів економіки, особливо машинобудування. Реалізація цього

завдання певною мірою залежить від розширення значущості новостворених підприємств, готових експортувати конкурентоспроможну продукцію, насамперед із української сировини.

Таблиця 1.2 – Організації, які здійснюють оцінку інвестиційної привабливості держави

Організація	Основний рейтинг (індекс)
Рейтинги, які складають науково-дослідні організації	
Інститут розвитку менеджменту (IMD)	Рейтинг конкурентоспроможності
Фонд «The Heritage Foundation» і газета «The Wall Street Journal»	Рейтинг за індексом економічної свободи
Європейська Бізнес-асоціація	Індекс інвестиційної привабливості
Журнал ForeignPolicy і громадська організація Американський Фонд Миру	Рейтинг недієздатних держав (2014 року перейменований в Індекс слабкості держав)
Гамбурзький інститут світової економіки та BDO	Рейтинг інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass
Рейтинги, які складають міжнародні організації економічного та соціального розвитку	
Світовий банк	Рейтинг ведення бізнесу (Doing Business)
Всесвітній економічний форум у Давосі	Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index, GCI)
Програма розвитку людства ООН	Індекс людського розвитку
Конференція ООН з торгівлі й розвитку ЮНКТАД	1. Індекс потенціалу залучення прямих іноземних інвестицій (Inward FDI Potential Index) 2. Індекс залучення прямих іноземних інвестицій (Inward FDI Performance Index)
Standard & Poor's (S&P)	Довгостроковий рейтинг за зобов'язаннями
Moody's	Суверенний рейтинг країни
Fitch Ratings	Довгостроковий і короткостроковий рейтинги дефолту емітента (РЕД)
Euromoney (Великобританія)	Рейтинг ризику країн
Newsweek (США)	Рейтинг кращих країн (Newsweek's The World's Best Countries)
Журнал «Forbes» (США)	Рейтинг країн з найбільш сприятливими умовами для бізнесу (Best Countries for Business)

Наступні рейтинги мають прямий вплив на інвестиційну привабливість України: Рейтинг конкурентоспроможності (Інститут розвитку менеджменту, IMD), Індекс глобальної конкурентоспроможності країн (Всесвітній економічний форум у Давосі), Індекс економічної свободи (The Heritage Foundation) та The Wall Street Journal», Індекс інвестиційної привабливості (Європейська асоціація Bnes), Рейтинг інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass (Гамбурзький інститут світової економіки та BDO), Рейтинг ведення бізнесу (Світовий банк), Кредитні рейтинги (Moody's, Fitch Ratings, Standard & Poor's).

На підставі наданих для цього рейтингів ми проаналізуємо інвестиційну привабливість України. Динаміка позицій України у цих рейтингах представлена у таблиці. 2.1.

Індекси конкурентоспроможності Міжнародного інституту розвитку менеджменту в Україні за досліджувані роки змінилися. Особливо у період 2015-2017 років. Україна погіршила свої позиції у рейтингу, втративши свої конкурентні переваги. Але з 2018 року відбулися незначні покращення: Україна змінює свої позиції на краще, а у 2020 році Україна піднялася на п'ять сходинок порівняно з 2017 роком.

За аналізований період позиції України у Глобальному індексі конкурентоспроможності (GCI) коливаються від 70-го до 85-го місця (від найнижчого 73-го місця у 2013 році до найвищого 85-го у 2019 році). Низька та стабільна динаміка рейтингу глобальної конкурентоспроможності України є наслідком нерозвиненості фінансового ринку.

Протягом аналізованого періоду представництва України в індексі глобальної конкурентоспроможності (GCI) коливаються від 70-го до 85-го місця (від найнижчого 73-го місця в 2013 році до найвищого 85-го місця в 2019 році). Низька і стабільна динаміка рейтингу глобальної конкурентоспроможності в Україні є наслідком нерозвиненості фінансового ринку, особливо ненадійності банківської системи, неефективного регулювання фондового ринку, недоступності фінансових послуг та проблем із залученням фінансових послуг та інвестицій. .

Індекс економічної свободи розраховується та публікується понад 20 років і з одним із найавторитетніших і найбільш цитованих показників інвестиційної привабливості країни. Українська влада приділяє цьому рейтингу незаслужено мало уваги.

Згідно з дослідженням 2018 року, згідно з рейтингом економічної свободи, Україна набрала 51,9 бала зі 100 можливих і посіла 150 місце з 180 країн у рейтингу. Таким чином ми знову опинилися в групі країн з переважно невільною економікою. Україна посідає останнє місце серед 44 європейських країн, а її бат нижчий за регіональні та світові середні показники. Зазначимо, що за всю історію існування цього рейтингу значення Індексу України

жодного разу не перевищувало 54,9 бала (2020 рік – найвищий) зі 100 можливих. Україна не може вийти з негативної зони інвестиційного клімату.

Таблиця 2.1 – Місце України у рейтингах інвестиційної привабливості

Організація	Основний рейтинг (індекс)	Місце України								
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Рейтинги України за науково-дослідними організаціями										
Інститут розвитку менеджменту (ІМД)	Рейтинг конкурентоспроможності	56 із 59 Індекс: 46,878 із 100	49 із 60 Індекс: 54,234 із 100	49 із 60 Індекс: 50,872 із 100	60 із 61 Індекс: 41,986 із 100	60 із 63 Індекс: 56,126 із 100	60 із 63	59 із 63 Індекс: 56,763 із 100	54 із 63	55 із 63
Фонд «The Heritage Foundation» та газета «The Wall Street Journal»	Рейтинг за індексом економічної свободи	163 із 179 Індекс: 46,1 із 100	161 із 177 Індекс: 46,1 із 100	155 із 178 Індекс: 49,3 із 100	162 із 178 Індекс: 46,9 із 100	162 із 178 Індекс: 46,8 із 100	166 із 180 Індекс: 48,1 із 100	150 із 180 Індекс: 51,9 із 100	147 із 180 Індекс: 52,3 із 100	134 із 180 Індекс: 54,9 із 100
Європейська Бізнес-асоціація	Індекс інвестиційної привабливості	Індекс: 2,2 із 5	Індекс: 2,1 із 5	Індекс: 2,7 із 5	Індекс: 2,6 із 5	Індекс: 2,8 із 5	Індекс: 3,03 із 5	Індекс: 3,07 із 5	Індекс: 2,95 із 5	Індекс: 2,51 із 5
Гамбурзький інститут світової економіки та BDO	Рейтинг інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass	115 із 174 Індекс: 43,82 із 100	99 із 174 Індекс: 47,12 із 100	109 із 174 Індекс: 46,18 із 100	89 із 174 Індекс: 50,57 із 100	130 із 174 Індекс: 43,15 із 100	134 із 174 Індекс: 42,68 із 100	131 із 174 Індекс: 45,27 із 100		
Рейтинги України за міжнародними організаціями економічного та соціального розвитку										
Світовий банк	Рейтинг ведення бізнесу (Doing Business)	152 із 183	137 із 185	112 із 189	96 із 189	83 із 189	80 із 189	76 із 190	71 із 190	64 із 190
Всесвітній економічний форум у Давосі	Індекс конкурентоспроможності країн (Global Competitiveness Index, GCI)	73 із 144	84 із 148	76 із 144	79 із 140	85 із 138	81 із 137	83 із 140	85 із 141	
Рейтинг України за кредитними рейтинговими агентствами										
Standard & Poor's (S&P)	Довгостроковий рейтинг за зобов'язаннями	B (негативний)	B- (негативний)	CCC- (негативний)	B- (стабільний)	B- (стабільний)	B- (стабільний)	B- (стабільний)	B (стабільний)	B (стабільний)
Moody's	Суверенний рейтинг країни	B3 (негативний)	Caа1 (негативний)	Caа2 (негативний)	Caа3 (стабільний)	Caа3 (стабільний)	Caа2 (позитивний)	Caа1 (стабільний)	Caа1 (позитивний)	B3 (стабільний)
Fitch Ratings	Довгостроковий рейтинг дефолту емітента (PEД)	B (негативний)	B- (негативний)	B- (негативний)	CCC (рейтинг не присвоєний)	B- (стабільний)	B- (стабільний)	B- (стабільний)	B (позитивний)	B (стабільний)

За всю історію вимірювання Індексу інвестиційної моралі (ЕВА) (з 2008 року) інвестори жодного разу не давали позитивних оцінок – «4» і «5». Експерти ЄБА досить критично оцінили інвестиції в Україну 2020 року, індекс впав до 2,51 з п'яти балів, що можна прирівняти до даних 2015 року. Переважна більшість респондентів погоджуються, що бізнес-клімат на 100% залежить від політичного середовища та будівельних процесів. Причинами, які вплинули на погіршення бізнес-клімату, експерти назвали: слабкість судової системи, відсутність чітких заходів у боротьбі з корупцією, зміни в податковому законодавстві та обмеження заходу через COVID-19.

На жаль, у рейтингу інвестиційної привабливості країн світу лише за Міжнародним бізнес-компасом з 2015 р. Україна посилює свої позиції. Ми вважаємо, що ці результати пов'язані з політичною кризою та подіями на сході України. Експерти українського офісу мережі BDO вважають, що для того, щоб переломити тенденцію погіршення інвестиційної привабливості країни, все ще потрібні рішучі реформи, які забезпечать зростання ВВП не менше 10% щорічно. Це неможливо без затінення економіки та створення сприятливого регуляторного середовища для будь-кого, а не лише для великого бізнесу.

Тому необхідно терміново запровадити такі заходи:

реальна боротьба з корупцією, резонансні кримінальні справи та подальше притягнення до відповідальності високопосадовців та великих тіньових бізнесменів;

очищення судової, правоохоронної та податкової систем шляхом реальної, а не декоративної люстрації;

формування державних ринкових інститутів, необхідних для підтримки експорту;

максимально можлива дерегуляція та зниження податкового навантаження для малого та середнього бізнесу.

За аналізований період (2012-2020 рр.) позитивну динаміку позицій України можна спостерігати лише в рейтингу Doms Business. За період з 2012 по 2020 рік Україна піднялася в рейтингу на 88 позицій.

Експерти Світового банку, завершуючи рейтинг, відзначили, що ключовою реформою, яка сприяла покращенню рейтингу України, є спрощення реєстрації бізнесу. Світовий банк отримав спеціальне схвалення на запровадження у 2012-2013 роках. нові норми Податкового кодексу, що дозволило суттєво скоротити витрати часу на оформлення експортно-імпортних операцій.

Протягом 2018-2020 років було проведено ряд таких реформ для покращення ведення бізнесу:

спростили видачу дозволів на будівництво, прибравши вимогу наймати стороннього менеджера та запровадивши систему обміну повідомленнями в режимі онлайн;

спрощено виробництво електроенергії шляхом складання випуску технічних умов та впровадження геоінформаційної системи;

покращено надійність електропостачання за рахунок введення механізму компенсації відключення;

пробачити реєстрацію власності шляхом підвищення прозорості системи землеустрою;

покращення доступу до кредитної інформації шляхом створення нового державного реєстру кредитів у Національному банку України.

У 2019 році міжнародне рейтингове агентство Moody's Investors Service покращило прогноз рейтингів українського уряду зі «стабільного» до «позитивного», підтвердивши довгострокові рейтинги емітента та пріоритетність кредитів України на Saa1, а в 2020 році ми бачимо з класу «значний ризик» до «високо спекулятивний». У 2019 році рейтингове агентство Fitch Ratine підвищило довгостроковий кредитний рейтинг України в іноземній та національній валюті з В до В, покращивши прогноз зі стабільного до позитивного, а в 2020 році все залишилося без змін, лише

прогноз змінився на «стабільний». Міжнародне рейтингове агентство S&P підвищило свій довгостроковий кредитний рейтинг з «В-» до «В» у 2019 році зі стабільним прогнозом.

Подальші позитивні рейтинги можливі, якщо Україна продемонструє економічне зростання на тлі покращення бюджетних та зовнішньоекономічних показників та стабілізує ситуацію на сході країни без подальшої ескалації напруженості.

Дослідження інвестиційної привабливості України на основі міжнародних рейтингів та індексів дозволило зробити висновок, що сьогодні Україна є дуже непривабливою, в очах іноземних інвесторів є дуже ризикованою країною та потребує радикальних умов в економічному секторі. З низки рейтингів та індексів, за якими ми оцінювали інвестиційну привабливість України, постійна позитивна динаміка спостерігається лише в рейтингу ведення бізнесу та деякі зміни в рейтингу індексу економічної свободи.

На сьогоднішній день інвестиційний клімат в нашій країні не сприяє прямим інвестиціям, збільшенню внутрішніх інвестицій у пріоритетні галузі економіки, зміцненню міжнародних відносин, а також пандемія COVID-19 відкоригувала стан національної економіки. Для відновлення довіри іноземних інвесторів Україні необхідно насамперед мінімізувати свої боргові зобов'язання, посилено зосередитися на своїх конкурентних перевагах (кваліфікована робоча сила, географічне розташування, розвинена агропромислова галузь, вища освіта тощо) та сприяти розвитку інновацій.

2.2. Аналіз практичних аспектів формування інвестиційної привабливості

Процедура отримання оцінки інвестиційної привабливості економіки регіонів ускладнюється поєднанням різноманітних соціально-економічних процесів розвитку території, які неможливо висловити одним єдиним показником. Ця оцінка визначається на основі показників, що впливають на

інвестиційну привабливість регіонів та мають різні методики розрахунку. Важливим етапом науково-методичного забезпечення оцінки інвестиційної привабливості економіки регіонів є обґрунтування принципів вибору показників. Під оцінкою інвестиційної привабливості економіки регіону ми розуміємо процедуру визначення інвестиційного потенціалу регіону та інвестиційних ризиків, що виникають як на державному рівні, так і в кожному регіоні, а також порівняння її результатів із обраною базою порівняння чи рейтингом. Аналіз результатів оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону дозволяє встановити ситуацію в економіці регіону, виявити існуючі проблеми та явища, обґрунтувати найефективніші напрями інвестиційної політики регіону та країни. Порядок формування інвестиційної привабливості економіки регіону представлено на рисунку 2.2.

Послідовність етапів процедури формування інвестиційної привабливості в регіональній економіці можна представити так:

Перший етап. Визначення цілей і завдань оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону. Важливо зазначити, що порядок його визначення залежить від мети оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону. Для оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону традиційно розрізняють внутрішні та зовнішні цілі. Зовнішніми завданнями оцінки є визначення доцільності прийняття інвестиційного рішення в економіку регіону. Внутрішні полягають у моніторингу подальшого стану інвестиційної привабливості економіки регіону.

До загальних завдань оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону належать: аналіз інвестиційного потенціалу економіки регіону; визначення впливу ризиків на інвестиційну привабливість економіки регіону; формулювання результатів дослідження шляхом інформаційно-аналітичної або графічної оцінки [3].

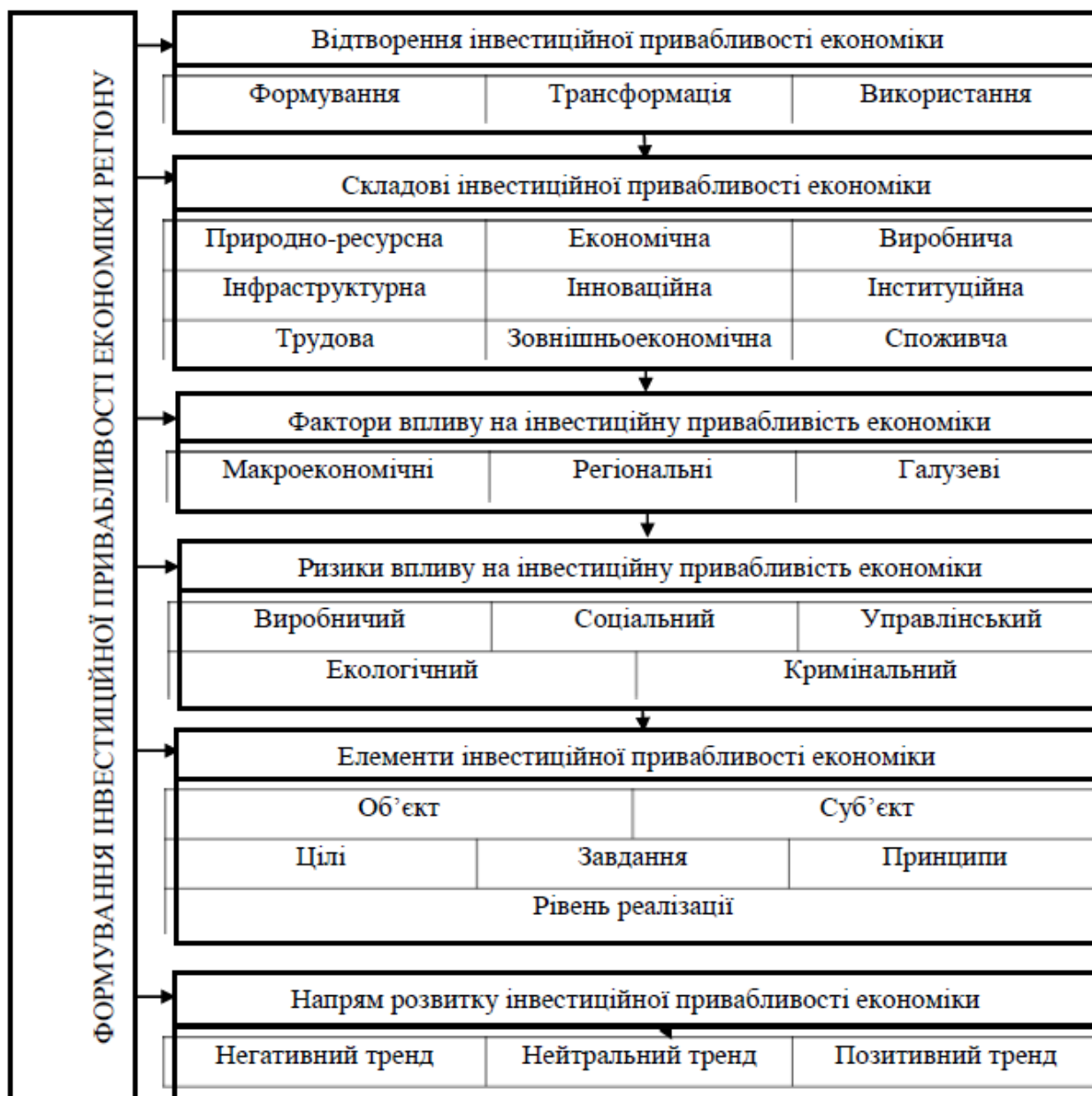

Рис.2.2 - Процедура формування інвестиційної привабливості економіки регіону

Друга фаза. Визначення об'єктно-орієнтованої бази даних для оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону. Зазначимо, що під об'єктно-орієнтованою базою даних розуміють систему показників, за допомогою яких у формі інформаційно-аналітичної чи графічної інтерпретації моделюється оцінка інвестиційної привабливості регіональної економіки. Систему показників доцільно формувати на основі відповідної ідеології (принципів). До принципів відбору характеристик інвестиційної привабливості регіональної економіки можна віднести:

Принцип цілеспрямованості. Цей принцип полягає у включенні лише тих показників, які відображають інвестиційну привабливість економіки, які впливають на інвестиційний клімат та створюють інвестиційний потенціал території. Чим точніше будуть визначені вимоги до оцінки інвестиційної привабливості регіональної економіки, тим ефективнішими будуть її результати.

Принцип простоти. Принцип, що полягає у використанні оптимальної кількості показників для оцінки досліджуваного явища чи процесу, тобто

Принцип одноманітності. Суть цього принципу полягає в обмеженні широкого розмаїття можливих підходів до оцінки інвестиційної привабливості регіональної економіки в рамках загально визначених норм, правил, стандартів, властивостей і особливостей (стандартизації) єдиної системи засобів. Саме використання цього принципу забезпечить уніфікований підхід до інтерпретації отриманих результатів, а також їх порівняння в різних регіонах.

Принцип об'єктивності. Принцип, який можна вважати основним. Суть якого полягає в тому, що будь-який процес чи явище потрібно сприймати таким, яким він є. Тобто в процесі дослідження необхідно виключити будь-який прояв суб'єктивності.

У свою чергу, при проведенні досліджень це дозволить «не приймати бажане за дійсне».

Принцип достовірності. Цей принцип стосується як вхідної інформації, так і отриманих результатів дослідження. Під надійністю вхідних даних розуміється достовірність показників, що є вихідною інформацією для оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону. Систему показників слід формувати на офіційних джерелах інформації, наприклад, статистичній інформації, що надається Державною службою статистики України; інформація, отримана за результатами вибіркового обстеження; відомості, отримані за результатами соціологічних досліджень.

Принцип достовірності результатів дослідження полягає в поданні обґрунтованої оцінки, отриманої за допомогою науково-методичних засобів, і має прийнятну похибку апроксимації.

Принцип реалізму. Принцип використання тільки тих показників, за якими ведеться постійний моніторинг, інформація про які регулярно оновлюється.

Науковий принцип. Принцип, що забезпечує об'єктивність проведеного дослідження та доказовість сформульованих висновків, заснованих на сучасних наукових досягненнях у галузі науки. Принцип науковості означає дотримання в процесі дослідження встановлених підходів, використання методології, заснованої на 211 науково обґрунтованих засобах проведення дослідження, обробки та аналізу результатів дослідження. Оцінку складових інвестиційної привабливості регіональної економіки можна отримати за допомогою відповідних показників та показників, що змінюються як у часі, так і в просторі.

Третій етап. Визначення ризиків, що впливають на інвестиційну привабливість економіки регіону. Формування інвестиційної привабливості в регіональній економіці відбувається в умовах виникнення ризиків. Визначення оцінки інвестиційної привабливості регіональної економіки без урахування впливу різноманітних ризиків може призвести до помилкової оцінки цього процесу і, як наслідок, до прийняття невиправданого управлінського рішення.

Таким чином, прийняття обґрунтованого управлінського рішення має базуватися на інтегральній оцінці, яка враховує як позитивні риси економіки регіону, так і силу ризиків як зовнішнього, так і внутрішнього впливу.

Метою визначення ризику, що впливає на інвестиційну привабливість економіки, є встановлення його можливих наслідків та врахування його дії при оцінці інвестиційної привабливості економіки регіону, підвищуючи тим самим достовірність оцінки. Важливо зазначити, що вплив ризиків необхідно розглядати як дію, при якій відбуваються кількісні та якісні зміни складових

інвестиційної привабливості регіональної економіки. Можна виділити наступні види ризиків, що сприяють виникненню ситуації. невизначеність».

Виробничий ризик, що відображає основні тенденції розвитку підприємницької діяльності в регіоні. Визначається через такі показники: знос основних засобів, частка збиткових підприємств, розмір збитків, отриманих підприємствами тощо.

Соц. ризик, що відображає рівень соціальної напруги в регіоні, визначається за такими показниками: смертність працездатного населення, природне скорочення населення, міграційне скорочення населення, кількість безробітних у віці 15-70 років, питома вага населення з грошовими доходами нижче прожиткового мінімуму, площею аварійного житлового фонду, питома вагою населення з доходами нижче прожиткового мінімуму тощо. Управлінський ризик — характеристика управлінської діяльності, що здійснюється в умовах невизначеності, викликані такі причини: недостатня або недостовірна інформація, прийняття управлінських рішень, що пов'язано з високою профі можливістю несприятливих умов виконання тощо [168]

Визначається за такими характеристиками: неадекватність обсягу залучення інвестицій для подальшого розвитку економіки; помилки при розробці та управлінні регіональними бюджетними програмами; неспроможність обласної влади забезпечити або частково обмежити необхідний рівень соціальних послуг населенню (непрямими показниками є рівень дитячої смертності, рівень смертності від так званих «соціальних захворювань», рівень інвалідності); корупція в державному управлінні

Екологічний ризик, що виникає внаслідок забруднення навколишнього середовища; техногенні аварії та надзвичайні ситуації, спричинені техніко-технологічними особливостями виробничо-господарської діяльності людини, а також накопиченням великої кількості виробничих та побутових відходів; викиди в атмосферу відпрацьованих газів від двигунів внутрішнього згоряння автотранспортних засобів; використання мінеральних добрив і засобів захисту рослин тощо. Кримінальний ризик характеризує рівень

регіональної злочинності та розміри тіньового сектору в територіальній економічній системі. Він визначається за такими показниками: кількість скоєних злочинів, кількість скоєних тяжких злочинів, кількість економічних злочинів, а також злочинів, пов'язаних з обігом людей та наркотиків.

Важливо зазначити, що будь-які методологічні підходи до визначення ризику є суб'єктивними. Таким чином, визначення впливу ризику на формування інвестиційної привабливості регіональної економіки є досить умовною процедурою, що має суб'єктивні ознаки. Таким чином, визначення впливу ризиків дає змогу підвищити достовірність дослідження та отримати оцінку інвестиційної привабливості економіки регіону. Четвертий етап. Вибір часового інтервалу для оцінки інвестиційної привабливості в економіку регіону. На цьому етапі має бути встановлений період вивчення інвестиційної привабливості в економіку. Обґрунтуйте окремо базовий та звітний роки. Період не повинен залежати лише від наявних статистичних даних; основним критерієм відбору є відповідність цілям і завданням дослідження.

П'ятий етап. Вибір методу дослідження інвестиційної привабливості економіки регіону. Для досягнення поставлених завдань дослідження підбираються методи та методики оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону. Розрахунок оцінки інвестиційної привабливості здійснюється у запропонованій послідовності: стандартизація та калібрування показників; розрахунок показників по кожній складовій; розрахунок рейтингового бала Шостий етап. Вибір методу дослідження інвестиційної привабливості економіки регіону. Послідовність процедури оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону показана на (рис. 2.3). Розрахунок комплексної оцінки інвестиційної привабливості регіональної економіки полягає в наступному: стандартизація показників, стандартне визнання, калібрування показників, розрахунок інтегрального індексу з кожної складової комплексної привабливості економіки регіону, розрахунок комплексної оцінки інвестиційної привабливості регіональної економіки.

економія. Важливо відзначити, що ці процедури необхідні для приведення багатовимірних показників до загального виміру, щоб порівнювати та протиставляти їх.

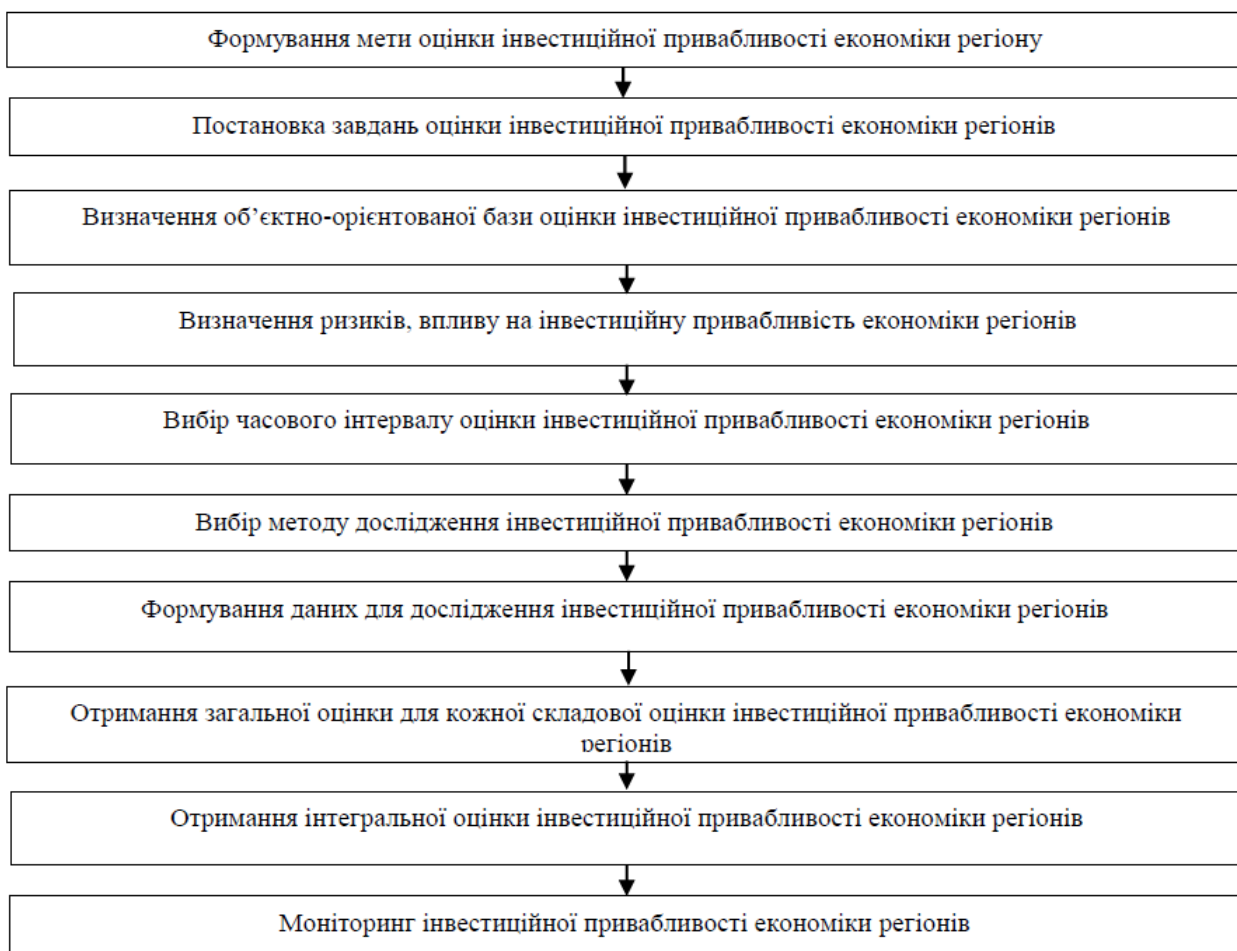

Рис. 2.3 - Процедура проведення оцінки інвестиційної привабливості економіки регіону

Таким чином, під оцінкою інвестиційної привабливості економіки регіону слід розуміти процедуру визначення інвестиційного потенціалу регіону, яка полягає у наступному: 1) визначення мети та завдань оцінки; 2) визначення об'єктно-орієнтованої бази даних; 3) виявлення ризиків, які впливають на інвестиційну привабливість економіки регіонів; 4) вибір часового інтервалу; 5) вибір методу дослідження.

РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ

3.1. Обґрунтування індикаторів та моделей інвестиційної привабливості

Формування інвестиційної привабливості, інвестиційної безпеки національної економіки залишається завданням стратегічної важливості, реалізація якої залежить від можливості модернізації на цій основі національної економіки [48].

Визначення детермінант інвестиційної привабливості потребує комплексного підходу з урахуванням основних макроекономічних показників країни. Рекомендується класифікувати фактори інвестиційної привабливості з урахуванням певних положень.

По-перше, з погляду потенційного впливу фактори можуть мати як негативний, так і позитивний вплив на інвестиційну привабливість. Основне завдання – запобігти (усунути) негативні фактори та посилити позитивні. Серед позитивних факторів – вигідне географічне становище України на перетині торгових потоків між Азією, Близьким Сходом та Західною Європою, сприятливі кліматичні умови для сільського господарства. До негативних факторів можна віднести: політичну кризу; нестабільність нормативно-правової бази, тиск на бізнес з боку влади, що ускладнює ведення бізнесу; висока інфляція та нестабільний обмінний курс.

По-друге, за терміном впливу доцільно розрізняти короткострокові, середньострокові та довгострокові фактори.

По-третє, за рівнем впливу розрізняють чинники, що впливають різних рівнях (штат, регіон, район, місто, підприємство тощо).

По-четверте, за змістом з урахуванням сфери впливу на ІП можна поділити на макроекономічні, ресурсні, інноваційні та соціальні фактори.

Що стосується класифікації факторів за тривалістю впливу, то у довгостроковій перспективі виявляються інноваційні, соціальні фактори, у

середньостроковій перспективі – економічний фактор, у короткостроковій – законодавчий. Передбачуваність розрізняє передбачувані та непередбачувані фактори. Можливий поділ факторів за напрямком впливу – внутрішній та зовнішній. Зовнішні чинники відбивають вимоги інвесторів до умов, у яких перебуває об'єкт інвестування (умови макро- і мезоуровня, територіальні, ресурсні, політичні). У процесі аналізу внутрішніх чинників переважають компоненти мікрорівня (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 - Класифікація факторів інвестиційної привабливості

Ознака класифікації	Фактор	
	Вид / тип	Характеристика
За передбачуваністю	Передбачувані	Передбачає можливість прогнозу
	Непередбачувані	Не передбачає можливості прогнозу
За тривалістю впливу	Довгострокові	Інноваційні, соціальні фактори
	Середньострокові	Економічні чинники
	Короткострокові	Зміна законодавства
Ієрархічний рівень	Макро	Характерні для макрорівня
	Мезо	Проявляються на мезорівні
	Мікро	Характерні для суб'єкта господарювання
За характером прояву	Економічні	Мають відповідний характер прояву
	Ресурсні	
	Інноваційні	
	Соціальні	
За напрямом впливу	Внутрішні	Прибутковість, дохідність інвестицій у конкретний об'єкт
	Зовнішні	Вимоги інвесторів до умов, в яких функціонує об'єкт інвестування
За результатами впливу	Стимулюючі	При зростанні певних індикаторів рівень інвестиційної привабливості зростає
	Дестимулюючі	При зростанні певних індикаторів рівень інвестиційної привабливості знижується
За спектром впливу	Вибіркової дії	Впливають на деякі аспекти інвестиційної діяльності
	Загальної дії	Впливають на всі аспекти інвестиційної діяльності
За рівнем керованості	Керовані	Підлягають регулюванню
	Некеровані	Не підлягають регулюванню

Джерело: [30].

Систематизація факторів інвестиційної привабливості потребує комплексного підходу з урахуванням основних макроекономічних характеристик країни. Зупинимося на класифікації факторів характеру прояву інвестиційної привабливості: макроекономічних, ресурсних, інноваційних, соціальних (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Індикатори інвестиційної привабливості

Індикатор	Розрахункова формула	Вплив індикатора
1	2	3
Макроекономічний фактор		
Індекс валового регіонального продукту	$I_{ВРП} = \frac{ВРП_1}{ВРП_0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс обсягу реалізованої промислової продукції	$I_{Ор.п.п.} = \frac{Ор.п.п._1}{Ор.п.п._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс продукції сільського господарства	$I_{О.с.г.} = \frac{О.с.г._1}{О.с.г._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс обсягу реалізованих послуг у розрахунку на одну особу	$ОП = \frac{ОП}{ч}; I_{ОП} = \frac{ОП_1}{ОП_0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс роздрібного товарообороту на душу населення	$I_{РТ} = \frac{РТ_1}{РТ_0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс кількості малих підприємств	$I_{Км.п.} = \frac{Км.п._1}{Км.п._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс зносу основних засобів, %	$РЗоз = (\sum Зоз / Воз.п.) 100 \%$	Довгостроковий, дестимулятор
Ресурсний фактор		
Індекс вартості земельних ділянок, млн грн	$I_{ЗД} = \frac{ЗД_1}{ЗД_0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс вартості інвестиційної нерухомості, млн грн	$I_{НІ} = \frac{НІ_1}{НІ_0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс вартості довгострокових біологічних активів, тис. грн	$I_{ДБА} = \frac{ДБА_1}{ДБА_0}$	Довгостроковий, стимулятор
Інноваційний фактор		
Індекс обсягу реалізованої інноваційної продукції	$I_{Ои.п.} = \frac{Ои.п._1}{Ои.п._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс кількості підприємств, що займалися інноваціями	$I_{Кп.і.} = \frac{Кп.і._1}{Кп.і._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс інституційного потенціалу: кількість бізнес-центрів; бізнес-інкубаторів; технопарків тощо	$I_{Інк.п.} = \frac{Кбц + Кбі + Ктп + \dots}{Кбц_0 + Кбі_0 + Ктп_0 + \dots}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс вартості введених у дію основних засобів на душу населення, грн	$I_{Вв.о.з.} = \frac{Вв.о.з._1}{Вв.о.з._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Соціальний фактор		
Індекс кількості постійного населення, тис. осіб	$I_{Кп.н.} = \frac{Кп.н._1}{Кп.н._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс середньої очікуваної тривалості життя при народженні, років	$I_{СОт.ж.н.} = \frac{СОт.ж.н._1}{СОт.ж.н._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс природного приросту (скорочення)	$I_{ПП} = \frac{ПП_1}{ПП_0}$	Довгостроковий, дестимулятор
Індекс міграційного приросту	$I_{МП} = \frac{МП_1}{МП_0}$	Довгостроковий, дестимулятор
Індекс рівня економічної активності населення, %	$Ре.а. = \frac{Че.а.}{Чз.} \cdot 100\%; I_{Ре.а.} = \frac{Ре.а._1}{Ре.а._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс рівня безробіття (МОП), %	$I_{РБ} = \frac{РБ_1}{РБ_0}$	Довгостроковий, дестимулятор
Індекс забезпеченості медперсоналом на 10 000 осіб	$I_{Зм.} = \frac{Зм._1}{Зм._0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс кількості докторантів	$I_{КД} = \frac{КД_1}{КД_0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс кількості ВНЗ III-IV рівня акредитації	$I_{КВНЗ} = \frac{КВНЗ_1}{КВНЗ_0}$	Довгостроковий, стимулятор
Індекс доходів населення, млн грн	$I_{ДН} = \frac{ДН_1}{ДН_0}$	Короткостроковий, стимулятор
Індекс витрат та заощаджень, грн	$I_{ВЗ} = \frac{ВЗ_1}{ВЗ_0}$	Короткостроковий, стимулятор

Джерело: [30].

Для кожного фактора ми виберемо показники, вплив яких змінить інвестиційну привабливість у майбутньому. У деяких випадках цей вплив є взаємно зворотним, наприклад, при використанні інструментів державного впливу на валовий регіональний продукт, продаж, роздрібний товарообіг, як індикатори економічних факторів, зміни інвестиційної привабливості. Також із зростанням інвестиційної привабливості змінюється валовий регіональний продукт; обсяг реалізованої продукції; обсяги роздрібно торгівлі.

З метою детальнішого дослідження інвестиційної привабливості виділимо ключові чинники впливу та його показники. Аналіз показників дозволить оцінити рівень критичності їх впливу, систематизувати інструменти державного впливу на них (табл. 3.2).

Усі індикатори діють як стимулятори чи стримуючі чинники інвестиційної привабливості у короткостроковій чи довгостроковій перспективі. Серед довгострокових стимуляторів слід зазначити такі показники, як валовий регіональний продукт, обсяг продажу, кількість малих підприємств, кількість постійних мешканців та інші. Рівень амортизації, безробіття є довгостроковими стримуючими факторами.

Для економетричного моделювання інвестиційної привабливості для кожного фактора було визначено факторні особливості. В результаті обрано прями іноземні інвестиції. В результаті економетричного моделювання були побудовані факторні моделі, що ґрунтуються на макроекономічних, ресурсних, інноваційних та соціальних факторах (таблиця 3.3).

За результатами економетричного моделювання впливу інвестиційну привабливість економічних, ресурсних, інноваційних, соціальних чинників необхідно констатувати, що обсяг іноземних інвестицій найбільш еластичний до зміни наступних показників:

валового регіонального продукту; обсяг реалізованої продукції; обсяг роздрібно торгівлі (за економічними факторами);

вартість землі; вартість інвестиційної нерухомості (за ресурсним коефіцієнтом);

кількість інноваційних підприємств (за інноваційним фактором);
 кількість економічно активного населення; доходи населення (за соціальним фактором).

Таблиця 3.3 - Факторні моделі інвестиційної привабливості

Назва фактору	Факторна модель	Позначення
Макроекономічний	$i(Y)_{tr} = 3,264 + 0,79i(ef)_1 + 0,522i(ef)_2 + 0,713i(ef)_4 + 0,171i(ef)_5 + 2,657i(ef)_6$	$i(Y)$ – обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України, млн дол. США; $i(ef)1$ – валовий регіональний продукт, млн грн; $i(ef)2$ – обсяг реалізованої промислової продукції, млн грн; $i(ef)4$ – обсяг роздрібного товарообороту на душу населення, грн; $i(ef)5$ – кількість малих підприємств регіону, од.; $i(ef)6$ – рівень зносу основних засобів, %;
Ресурсний	$i(Y)_{tr} = -0,129 + 0,544i(pf)_2 + 0,597i(pf)_3$	$i(pf)2$ – вартість земельних ділянок; $i(pf)3$ – вартість інвестиційної нерухомості;
Інноваційний	$i(Y)_{tr} = 8,48 - 0,79i(iff)_1 + 2,153i(iff)_2 + 2,133i(iff)_6 - 5,171i(iff)_7 - 2,959i(iff)_8$	$i(iff)1$ – обсяг реалізованої інноваційної продукції; $i(iff)2$ – кількість підприємств, що займаються інвестиціями; $i(iff)6$ – кількість лізингових центрів; $i(iff)7$ – кількість фондів підтримки підприємництва; $i(iff)8$ – кількість стартапних шкіл;
Соціальний	$i(Y)_{tr} = -0,427 - 0,19i(cf)_1 - 0,09i(cf)_4 + 1,35i(cf)_5 - 0,66i(cf)_6 + 0,17i(cf)_7 - 0,16i(cf)_8 + 0,86i(cf)_{10}$	$i(cf)1$ – кількість постійного населення; $i(cf)4$ – міграційний приріст; $i(cf)5$ – чисельність економічно активного населення; $i(cf)6$ – рівень безробіття; $i(cf)8$ – кількість докторантів та аспірантів; $i(cf)10$ – доходи населення.

Джерело: [30].

Оцінка впливу факторів у динаміці показала, що у 2013-2014 роках рівень іноземних інвестицій був найвищим. З кінця 2014 року почалося їхнє скорочення, тобто. Інвестиційна привабливість національної економіки для іноземних інвесторів знизилася. Для підвищення рівня іноземних інвестицій та інвестиційної привабливості загалом доцільно інтенсивніше використовувати інструменти державного регулювання, особливо такі як організаційні та податкові (таблиця 3.4).

Організаційні інструменти включають: формування постійних зв'язків, інформаційну допомогу; інвестиційна рада. Податкові інструменти включають: розробку пропозицій щодо податкових преференцій та капітальних пільг; розробка пропозицій щодо податкових пільг та пільг для інвесторів, оптимальних податкових ставок, податкових канікул, пільг тощо.

інструменти, форми та методи. На підвищення рівня позитивного впливу показників економічних, ресурсних, інноваційних, соціальних чинників інвестиційну привабливість доцільно комплексно використовувати інструменти державного впливу.

Таблиця 3.4 - Інструменти впливу на індикатори факторів інвестиційної привабливості

Індикатор факторів Ш	Інструменти		
	організаційні	податкові	фінансові
Макроекономічний фактор			
Валовий регіональний продукт	x	x	x
Обсяг роздрібного товарообороту на душу населення	x	x	x
Обсяг реалізованої промислової продукції	x	x	x
Ресурсний			
Вартість земельних ділянок		x	x
Вартість інвестиційної нерухомості		x	x
Інноваційний			
Кількість підприємств, що займаються інвестиціями	x	x	x
Соціальний			
Чисельність економічно активного населення	x	x	x
Доходи населення	x	x	x

Джерело: [30].

Для підвищення інвестиційної привабливості насамперед необхідно вирішити протиріччя використання форм державного регулювання; забезпечити ясність та стабільність інвестиційних умов; інформаційна підтримка інвесторів; встановити функції контролю за інвестиційним процесом, достовірністю інформації, системою ціноутворення та ін. Пропонований перелік факторів та показників інвестиційної привабливості дозволить уточнити та оптимізувати форми та методи впливу держави на потенційні можливості підвищення рівня інвестування. привабливість, залучення інвестиційних ресурсів у національну економіку на її зростання.

3.2. Обґрунтування інструментів стратегічного забезпечення інвестиційної привабливості

Дослідження показало, що існує низка невирішених питань, що перешкоджають інтенсивному залученню коштів, що гостро потребують народного господарства. До них відносяться відсутність сталої стратегії

економічного та політичного розвитку; державні підприємства з обмеженою відповідальністю, що підлягають приватизації та в яких зацікавлені потенційні інвестори; незахищеність усіх суб'єктів економічних відносин рівних економічних прав у процесі фінансово-господарської діяльності; складність податкової системи та значне податкове навантаження; відсутність надійної інвестиційної історії; нестабільна ситуація Сході країни.

Зважаючи на ці проблеми, з якими стикається Україна при розвитку ринкової економіки, для ефективного залучення іноземних інвестицій необхідно створити сприятливе середовище для ведення бізнесу; скоротити кількість документів та актів, що ускладнюють бізнес-процес і перешкоджають розвитку малого та середнього бізнесу; скоротити кількість органів державного контролю, надати державну допомогу у підтримці бізнесу; для підтримки іноземних інвесторів та кредиторів необхідно розвивати ефективне страхування та забезпечувати захист прав приватної власності; забезпечити захист прав інтелектуальної власності; змінити законодавство у сфері іноземних інвестицій, максимально наблизити його до європейського рівня, щоб знизити побоювання іноземних інвесторів та створити для них комфортні умови; здійснити успішний досвід найближчих сусідів, таких як Польща, із залучення інвестицій. Ці пропозиції повинні лягти в основу системи державних, регіональних та галузевих інноваційних та інвестиційних програм та отримати пріоритетну підтримку. Їхнє рішення позитивно позначається на інноваційній та інвестиційній привабливості країни в цілому та їх регіонів зокрема. Інноваційний та інвестиційний процес має регулюватися, а регіон має розробити ефективну інвестиційну політику, спрямовану на підвищення його привабливості.

Внаслідок вивчення динаміки та структури прямих іноземних інвестицій в Україну було встановлено, що основними причинами скорочення інвестицій є загострення політичної ситуації, фінансово-економічна нестабільність, недосконалість законодавчого та законодавчого захисту. Аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій за останні десять

років показав, що будь-яке загострення політичної ситуації призводить не лише до значного скорочення припливу інвестицій, а й відпливу коштів із країни. Вивчення структури капітальних вкладень за видами активів показало, що у складі велику роль грає модернізація і поліпшення матеріальних активів. Постійне зростання інвестицій у програмне забезпечення та патенти пояснюється створенням інноваційних науково-технічних продуктів, з якими компанії можуть вийти на світовий експортний ринок. Позитивною динамікою є постійне зниження доходів від прямих інвестицій у офшори. Це з бажанням новостворених компаній «грати за правилами».

Пожвавлення інвестиційної та інноваційної діяльності на основі запропонованих заходів підвищить соціально-економічний рівень країни. Запозичення успішного досвіду інших країн та проведення всеосяжних та послідовних ринкових реформ допоможе створити більше підприємницьких ініціатив, створити здорове конкурентне середовище, що, у свою чергу, надасть імпульсу економіці.

Підвищення рівня інвестиційної привабливості створює передумови для покращення ділового середовища в Україні. І навпаки, покращення ділового середовища в Україні підвищує рівень інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності національної економіки (рис. 3.5).

Зниження рівня політизації економіки, політичної нестабільності, встановлення соціального консенсусу між рівнями влади, політичними силами, релігійними конфесіями тощо. буд. може позитивно позначитися на інвестиційної привабливості. З 2014 року в Україні розгорнулася системна криза банківської системи, під час якої було ліквідовано близько 200 банків. Втрата довіри до фінансових установ уповільнила процес перетворення доходів населення інвестиційні ресурси. Відновлення ефективної роботи банків призведе до збільшення обсягу залучених депозитів, сприятиме вищому рівню рентабельності підприємств, збільшення обсягів інвестицій суб'єктів господарювання.

Такий елемент макроекономічної стабільності як подолання інфляції допоможе підвищити рівень інвестиційної привабливості, що забезпечить капітальне будівництво за рахунок власних та позикових коштів підприємств.

Найважливішою причиною низької оцінки інвестиційної привабливості України у рейтингу Європейської Бізнес Асоціації є високий рівень корупції, а за індексом економічної свободи – свобода інвестицій, захист прав власності, свобода від корупції та фінансова свобода. Серед факторів, що знижують конкурентоспроможність України, доречно виділити інституційні фактори, а саме: низький рівень захисту прав власності, хабарництво, низький рівень захисту інтелектуальної власності та багато іншого.

Для покращення ситуації необхідно: використовувати інструменти інституційного впливу (сприяти захисту прав власності, систематично та ефективно боротися з хабарництвом, сприяти захисту всіх форм власності), активно використовувати адміністративні та адміністративні функції економічна форма регулювання.

Адміністративно-економічна форма регулювання пов'язані з створенням і формальним закріпленням державних і правил, вкладених у забезпечення позитивної динаміки інвестицій, реалізується внаслідок прийняття нормативних актів, які впливають залучення інвестицій. Адміністративні методи засновані на силі державної влади та включають засоби заборони, дозволу та примусу. Інструментами адміністративного регулювання є: реєстрація; ліцензування; квоти; санкції, обмеження; накази, розпорядження, накази; погодження та дозвільні процедури; управління державним майном та ін.

Сфера використання адміністративних методів у процесі регулювання інвестиційних процесів є досить широкою і поширюється на макро- та мікрорівень (для прояву монополії, корупції). Пряме державне регулювання не має суперечити принципам ринкової економіки, а має бути вбудоване у ринковий механізм.

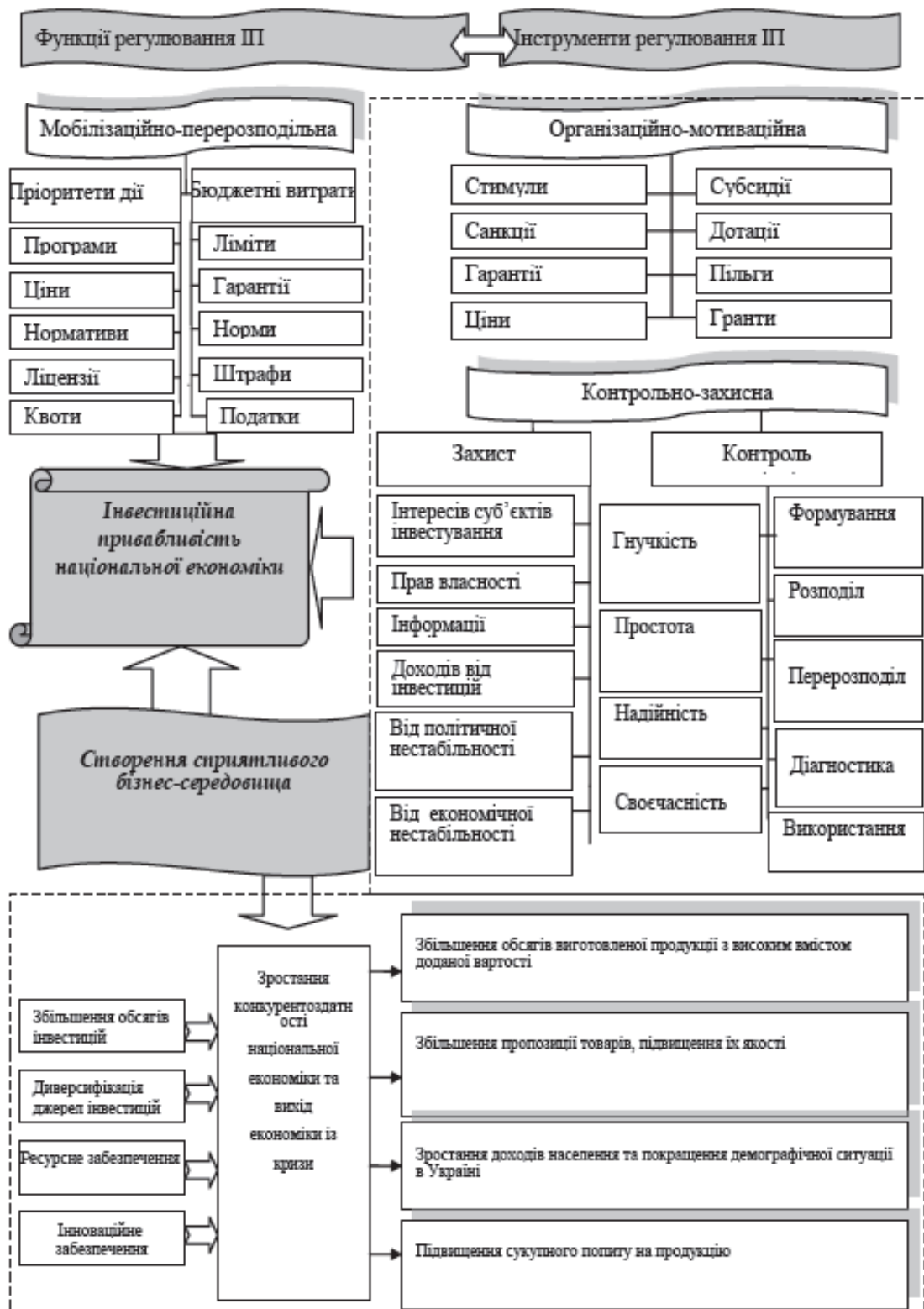

Рис. 3.5 – Функції, інструменти державного впливу на економічні процеси

Збільшення обсягу інвестицій, диверсифікація джерел інвестування, ресурсна та інноваційна підтримка інвестиційного процесу сприятимуть зростанню виробництва з високою доданою вартістю підприємствами різних

секторів економіки. Позитивна тенденція спричинить збільшення пропозиції вітчизняних товарів. Підвищення інвестиційної привабливості та позитивна динаміка інвестицій є поштовхом до зростання доходів населення України.

Управління інвестиційною привабливістю - складний, багатогранний та багатофакторний процес, який насамперед передбачає використання цілої групи форм, методів та інструментів впливу. Це має ґрунтуватись на результатах оцінки інвестиційної привабливості, у тому числі з використанням світових рейтингів. Ефективність можливих заходів впливу залежить насамперед від забезпечення політичної та економічної стабільності, відновлення довіри населення, підприємств до держави, фінансових та банківських структур.

Одним з основних шляхів виходу зі стану економічної кризи 2020 р. та подолання її наслідків в Україні має стати посилення інноваційно-інвестиційної діяльності, яка, головним чином, має бути спрямована на максимальне використання реальних інвестицій із метою забезпечення розвитку вітчизняного виробництва в першу чергу шляхом залучення та максимального використання власних інноваційно-інвестиційних ресурсів.

Серед напрямів, які мусять створити в Україні максимально сприятливе для інвестиційної діяльності середовище (інвестиційний клімат), особливу увагу необхідно звернути в першу чергу на: а) посилення рівня захисту інвестицій (як міжнародних, так і вітчизняних) шляхом забезпечення інвестиційного процесу на всіх його етапах певними державними гарантіями; б) вдосконалення заходів щодо державної підтримки інвестиційної діяльності як у певних визначених як пріоритетні сферах (галузях) економіки країни, так і спрямованих на розвиток окремих територій; в) заходи щодо розроблення та реалізації окремих цільових інноваційно-інвестиційних програм, визначених як на державному, так і на регіональному рівні.

Суттєвим напрямом підвищення інвестиційної привабливості тих чи інших об'єктів як реального, так і фінансового інвестування в Україні має стати поліпшення інвестиційного іміджу окремих регіонів та територіальних

об'єднань, де має відбуватися інвестиційна діяльність. Зважаючи на те, що саме регіонально-галузеві чинники визначають найбільш суттєві фактори інвестиційної привабливості об'єктів реального та фінансового інвестування, для формування інвестиційного іміджу територій із метою залучення інвестицій в Україну в цілому та реальних інвестицій зокрема необхідно сконцентрувати увагу на укрупненні існуючих на регіональному рівні адміністративно-територіальних утворень шляхом трансформації їх у певні економічні зони, які мусять забезпечити поєднання централізованого державного управління з певною правовою, організаційною та матеріально-фінансовою самостійністю в межах визначеної територіальної відповідальності та субсидіарності цих територій.

ВИСНОВКИ

Основні висновки та узагальнення та темою магістерського дослідження полягають у наступному.

1. Інвестиційна привабливість регіону становить рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора в конкретному регіоні (методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій), відповідність регіону основним цілям інвесторів, якими є прибутковість, безризикованість та ліквідність інвестицій (метод розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку).

2. Розробка ознак та характеристик інвестиційної діяльності за окремими напрямками дозволить: дослідити об'єкт інвестування з урахуванням етапів його розвитку та функціонування; провести комплексний аналіз рівня інвестиційної привабливості з урахуванням стану активів та джерел їх формування; проводити всебічний аналіз фінансової звітності відповідно до характеристик фінансового стану; аналізувати перспективи виникнення загроз функціонуванню та ризику рівня інвестиційної активності; провести комплексний аналіз ефективності та результативності підприємства як ознаки його інвестиційної привабливості.

3. Дослідження інвестиційної привабливості України на основі міжнародних рейтингів та індексів дозволило зробити висновок, що сьогодні Україна є дуже непривабливою, в очах іноземних інвесторів є дуже ризикованою країною та потребує радикальних умов в економічному секторі. З низки рейтингів та індексів, за якими ми оцінювали інвестиційну привабливість України, постійна позитивна динаміка спостерігається лише в рейтингу ведення бізнесу та деякі зміни в рейтингу індексу економічної свободи.

4. На сьогоднішній день інвестиційний клімат в нашій країні не сприяє прямим інвестиціям, збільшенню внутрішніх інвестицій у пріоритетні галузі

економіки, зміцненню міжнародних відносин, а також пандемія COVID-19 відкоригувала стан національної економіки. Для відновлення довіри іноземних інвесторів Україні необхідно насамперед мінімізувати свої боргові зобов'язання, посилено зосередитися на своїх конкурентних перевагах (кваліфікована робоча сила, географічне розташування, розвинена агропромислова галузь, вища освіта тощо) та сприяти розвитку інновацій. Розрахунок комплексної оцінки інвестиційної привабливості регіональної економіки полягає в наступному: стандартизація показників, стандартне визнання, калібрування показників, розрахунок інтегрального індексу з кожної складової комплексної привабливості економіки регіону, розрахунок комплексної оцінки інвестиційної привабливості регіональної економіки. Важливо відзначити, що ці процедури необхідні для приведення багатовимірних показників до загального виміру, щоб порівнювати та протиставляти їх. Таким чином, під оцінкою інвестиційної привабливості економіки регіону слід розуміти процедуру визначення інвестиційного потенціалу регіону, яка полягає у наступному: 1) визначення мети та завдань оцінки; 2) визначення об'єктно-орієнтованої бази даних; 3) виявлення ризиків, які впливають на інвестиційну привабливість економіки регіонів; 4) вибір часового інтервалу; 5) вибір методу дослідження.

5. Для поліпшення інвестиційної привабливості України, на нашу думку, слід сформуванню стабільну державну політику у сфері іноземного інвестування, яка буде доцільною й у довгостроковій перспективі, запозичити міжнародний досвід щодо ефективної інвестиційної діяльності. Закріпити конкурентоспроможну позицію на світовій арені та забезпечити сталий економічний розвиток здатен правильний і раціональний розподіл іноземних інвестицій. Важливими також є розроблення та впровадження обґрунтованої державної стратегії залучення іноземних інвестицій, урахувавши при цьому основну мету та пріоритет розвитку. Доречним було б створення освітніх центрів, які б навчали та інформували громадян України

щодо інвестиційної діяльності, а також надавали приклади щодо залучення іноземних інвесторів.

Традиційними та досить ефективними діями залишаються зниження податкового навантаження, боротьба з корупцією, рейдерством, бюрократією, боротьба з інфляцією, зниження обсягу тіньового сектору економіки, підвищення захисту прав інвесторів, удосконалення законодавства. Лише після подолання цих проблем країна зможе стати по-справжньому інвестиційно привабливою. На основі проведеного дослідження варто зазначити, що сьогодні вести бізнес в Україні досить складно і до масового приходу іноземних інвесторів в економіку наша країна все ще не готова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Stigler G. J. The Theory of Economic Regulation. *Bell Journal of Economics and Management Science*. 1971. Vol. 2, No. 1. P. 3–21. URL: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511973154>.
2. Tanzi V. *Government versus Markets: The Changing Economic Role of the State*. New York : Cambridge University Press, 2011. URL: <https://doi.org/10.2307/3003160>.
3. Terry Miller, Kim R. Holmes. Index of economic freedom. URL: <https://www.heritage.org> Україна в міжнародних економічних рейтингах. Рейтинг глобальної конкурентоспроможності за 2016–2017 рр. URL: <http://m-cg.com.ua/ua/ukraine-world-index-2016-2017/>
4. Асаул А. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов / А. Асаул // *Регіональна економіка*. – 2004. – № 2. – С. 53–62.
5. Аудит економіки України 2030 / Кабінет Міністрів України. 2020. URL: <https://nes2030.org.ua/docs/doc-audit.pdf>.
6. Бабаєв В. М. Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону (концептуальні основи та методологія) : монографія / В.М. Бабаєв, Л.Л. Товажнянський та ін. – Харків : НТУ «ХП», 2006. – 316 с.
7. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : [учебный курс] / И. А. Бланк. – [2-е изд.]. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2006. – 552 с.
8. Бланк И. А. Стратегия и тактика управления финансами / И. А. Бланк – Київ : МП "ИТЕМ, Лтд", "АДЕФ-Украина", 1996. –534 с.
9. Бутко М., Зеленський С., Акименко О. Сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону. *Економіка України*. 2005. № 11. С. 30–35.

10. Гатауллин Р. А. Формирование экономического потенциала машиностроительного комплекса посредством инвестиций :дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / Р. А. Гатауллин. – Ижевск, 2007. – 182 с.
11. Гомольська В.В. Організаційно-економічні аспекти поліпшення інвестиційного клімату регіону / В.В. Гомольська // Регіональна економіка. – 2003. – № 3. – С. 62–70.
12. Горна М., Іщук Я., Халілова Т. Умови та фактори формування інвестиційної привабливості країн Східної Європи. Міжнародна економічна політика. 2017. № 2 (27). С. 137-155.
13. Гунько В. І. Фактори та показники формування інвестиційної привабливості підприємств. Фінансовий простір. 2013. № 1. С. 85–88.
14. Довбня С. Б. Методичні засади формування інвестиційної привабливості підприємства / С. Б. Довбня,
15. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування. Київ : Каравела, 2007. 424 с.
16. ЄБА: Інвестиційний клімат в Україні вийшов з негативної площини. URL: <http://agroportal.ua/ua/news/ukraine/eba-investitsionnyi-klimat-v-ukraine-vyshel-iz-otritsatelnoi-ploskosti>
17. Задорожна Я. Є. Підвищення інвестиційної привабливості підприємництва як напрямок залучення інвестиційних ресурсів /Я. Є. Задорожна, Л. П. Дядечко // Інвестиції:практика та досвід. – 2007. – № 2. – С. 32–35.
18. Заєць С. В. Показники життєвого середовища: складові аналізу соціального розвитку регіону / С. В. Заєць // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сборник научных трудов. – Часть 2. – Донецк, 2010. – С. 473–475.
19. Захарін С. В. Фінансові важелі активізації інвестиційної та інноваційної діяльності. Науковий вісник Полісся. 2016. № 1 (5). С. 88–93.

20. Захарін С. В., Лі Інін, Смірнов Є. В. Напрями розширення китайсько-українського інвестиційного та інноваційного співробітництва. Економічний вісник університету. 2018. Вип. 37/1. С. 281–288.
21. Иванов А. П., Сахарова И. В., Хрусталеv Е. Ю. Принципы и факторы определения инвестиционного рейтинга предприятий. Консультант директора. 2009. № 12. С. 31–37.
22. Іванов С. В. Особливості визначення рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України. Экономика Крыма. 2004. № 12. С. 45–49.
23. Інвестиційна діяльність підприємств в Україні. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/151.pdf>.
24. Індекс інвестиційної привабливості. Поточна інформація Європейської Бізнес Асоціації. URL: <https://eba.com.ua>
25. Іщук С.О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С.О. Іщук, Т.В. Кулініч // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 71–78.
26. Капітальні інвестиції у 2018 році. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=6f27c35cfa0a-400c-9072-45a04ed7e9b1>.
27. Кичко І. І., Горбаченко М. А. Інновації в управлінні персоналом та сучасний ринок праці: аспекти взаємодії. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2017. № 1(9). С. 7–15.
28. Кичко І. І., Холодницька А. В. Перспективи використання інвестиційної політики держави як інструменту структурної перебудови економіки. Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. 2017. № 192. С. 18–24.
29. Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2020 році / Національний банк України. 2021. 24 берез. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2020-rotsi>.

30. Конакова К. Індикатори інвестиційної привабливості національної економіки [Електронний ресурс] / К. Конакова // Проблеми і перспективи економіки та управління. - 2020. - № 2. - С. 43-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pruc_2020_2_6
31. Кондрашова М.В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону. Держава та регіони. 2008. № 2. С. 118–121.
32. Коюда В. О. Основи інвестиційного менеджменту : навч. посібник / В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. – Київ :Кондор, 2008. – 340 с.
33. Макарій Н. П. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н.П. Макарій // Економіст. – 2001. – № 1. – С. 52–60.
34. Маркевич К. Хто і як інвестує в Україну. URL: <http://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iaк-investuie-vukrainu>.
35. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій : затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.1997 р. № 22 // Державний інформ. бюл. про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18–28.
36. Методика розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/index.htm.
37. Нападовська І. В. Теоретичні та методичні аспекти дослідження інвестиційної привабливості України / І. В. Нападовська //Вісник ДонДует. – 2005. – № 4 (28). – С. 55–61.
38. Нефьодовим. URL: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/o-stydnyh-investiciyah-o-proizvodstveizvestnyh-avtobrendov-v-ukraine-i-o-feysbuchnom-zubozhinni-intervyu-s-maksimom-nefodovym-1223276.html>.
39. Нікітенко Д.В. Оцінка інвестиційної привабливості України в глобальному індексі конкурентоспроможності. Вісник УВГП. Серія : Економічні науки. Випуск 3(75). 2016. С. 128–138.

40. Носова О. Моделі інвестиційної привабливості: основні методики оцінювання. Агора. Перспективи соціального розвитку регіонів. 2008. Вип. 7. С. 102–110.
41. Панков С. А. Аналитические подходы к оценке инвестиционной привлекательности предприятий / С. А. Панков // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2. – С. 65–68.
42. Пилитяк А. Инвестиционная привлекательность регионов Украины: социальнодемографический аспект / А. Пилитяк // Экономика Украины. – 2004. – № 8. – С. 82–85.
43. Про схвалення Експортної стратегії України (“дорожньої карти” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017–2021 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1017-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Text>.
44. Сеницын Е. В. К вопросу об оценке инвестиционной привлекательности предприятий электроэнергетики (на примере Т. Л. Охлопкова // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2007. – № 4. – С. 43–50.
45. Україна в міжнародних економічних рейтингах. Рейтинг Doing Business. URL: <http://m-cg.com.ua/ua/ukraine-world-index-2016-2017>
46. Федорович Т. В. Методические подходы к оценке инвестиционной привлекательности компании – цели слияния и поглощения / Т. В. Федорович // Экономический анализ: теория и практика. – 2008. – № 6. – С. 29–35.
47. Федорчак О. В. Міжнародні індекси інвестиційної привабливості України. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Державне управління. 2016. № 3. С. 21–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2016_3_5
48. Харламова Г. Перспектива 2030 для України: безпека майбутнього. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. 2017. № 1(190). С. 51–57.

49. Хобта В. М., Мешков А. В. Современные механизмы активизации инновационной деятельности и управление инвестиционными процессами. Наукові праці ДонНТУ. 2009. Вип. 36-1. С. 118–125.
50. Чорна Л. О. Результативна стратегія досягнення інвестиційної привабливості підприємства / Л. О. Чорна // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 24. – С. 4–6.
51. Штулер І.Ю. Позиції України у світових рейтингах конкурентоспроможності та економічної свободи протягом 2005–2015 років. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 5. 2015. С. 214–217.
52. Що з себе представляє українська ІТ-галузь. URL: <https://ua.112.ua/statji/khoroshi-zarplaty-i-stabilnezrostannia-shcho-z-sebe-predstavliaie-ukrainska-it-haluz-482651.html>.
53. Щукін О. І., Целіна Н. О., Деревя'нко Я. М. Методичні підходи оцінки інвестиційного потенціалу регіону. Економічний вісник Донбасу. 2008. № 1. С. 79–90.
54. Юхимчук С. В. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості проми слових підприємств / С. В. Юхимчук, С. Д. Супрун // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 3–12.

Виконав:

студент магістратури за спеціальністю
281 Публічне управління та
адміністрування заочної форми навчання
« ____ » _____ 2021 р.

_____
Підпис

_____
Ярошинський Р.В.

Ініціали, прізвище

Науковий керівник:

доцент кафедри публічного управління та
адміністрування, д.держ.упр., доцент
« ____ » _____ 2021 р.

_____
Підпис

_____
Маланчій М.О.

Ініціали, прізвище

Робота допущена до захисту:

професор кафедри публічного управління
та адміністрування, д.держ.упр., доцент
« ____ » _____ 2021 р.

_____
Підпис

_____
Щепанський Е.В.

Ініціали, прізвище